BIJLAGE

Verantwoordingsdocument bij initiatiefnota van de leden Bouwmeester en Oosenbrug: "Lobby in daglicht: luisteren en laten zien" (Kamerstuk 34 376, nr. 2)

Dit verantwoordingsdocument geeft een overzicht van mensen die ons hebben benaderd en die wij hebben gesproken. Wij geven de inbreng weer in verkorte vorm en in onze woorden.

Het document geeft daarnaast een overzicht van de literatuur en andere bronnen die wij hebben gebruikt bij de totstandkoming van de initiatiefnota en de stukken die ons toegestuurd zijn.

1. Gesprekken e.d.

I. Gesprekken 2012 tot en met 2015

In het kader van dit project is er in 2012 al een ronde gesprekken geweest over de algemene uitgangspunten van lobby en beïnvloeding overheid en politiek (samen met onze stagiaire Florien van der Windt).

De mensen die we destijds gesproken hebben waren:

Dhr. P. van Keulen	Oprichter/Senior consultant bij Public Matters, Public Affairs Bureau
Dhr. J. Bettelheim	Directeur Public Affairs Fleishman-Hillard
Dhr. F. van Drimmelen	Partner Dröge & van Drimmelen Public Affairs Bureau
Dhr. J. de Veth	Manager Collectieve Belangenbehartiging EVO
Dhr. W. Voermans	Hoogleraar Staatsrecht Universiteit Leiden, adviescollege ACTAL
Dhr. M.P.C.M. van Schendelen	Hoogleraar Politicologie Erasmus Universiteit Rotterdam
Mw. I. Römgens	SOMO

II. Lobbyisten

Naam	**Functie / organisatie**	**Datum**	**Inbreng**
Dhr. M. Gerritsen	Werkzaam bij BPRA een public affairs adviesbureau gespecialiseerd in de gezondheidszorg	06-05-15 (Mail)	Zorg dat wanneer er een register tot stand komt er een minimaal tweemaal jaarlijks een actualisatie is van de lijst van opdrachtgevers van lobbyisten. De rol van het outline paper is niet ideaal aangezien de informatie in de gesprekken van grotere invloed is dan dat wat er op papier wordt weergegeven. Mogelijke negatieve bijklank zou niet mogen leiden tot ambtenaren die gesprekken zouden gaan weigeren als gevolg van het lobbyregister. Sector wordt gekenmerkt door informele beïnvloeding/informatieverstrekking; er zijn weinig mogelijkheden deze informele kant te formaliseren en daarmee dus transparant te maken.
Dhr. J.J Feenstra	Voorzitter BVPA	06-05-15 (Mail)	Persbericht BVPA waarin steun voor het voorstel wordt uitgesproken. Benadrukt daarnaast dat het niet alleen beperkt zou moeten zijn tot de ministeries, maar ook betrekking zou moeten hebben op Kamerleden. http://bvpa.nl/actueel/nieuws/bvpa-verwelkomt-voorstel-pvda-om-transparantie-in-lobby-te-verbeteren

Dhr. M. van den Anker	Associate Partner at GKSV Public Affairsbureau	07-05-15 (Mail)	Adviseert om ook Kamerleden te betrekken bij het lobbyregister, om schijntransparantie te voorkomen. Verder zou het ook inzichtelijk moeten zijn wie Kamerleden spreken en ook wie ze niet spreken, hele besluitvormingsproces weergeven in het belang van een evenwichtige besluitvorming. Daarnaast wordt ook de suggestie gedaan om een elektronisch stemdossier aan te leggen voor Kamerleden zodat ook stemgedrag kan worden geraadpleegd. Duidelijke definitie van lobbyist is gewenst vooral ook omdat er natuurlijk veel invloed is in de informele sfeer, er mag geen nadelige situatie ontstaan waarbij deze beïnvloeding een groter deel gaat opeisen dan het deel dat gedaan wordt door zij die dit via de officiële kanalen doen. Maak registratie in het register aantrekkelijk voor lobbyisten zodat dit sneller gebeurt. http://www.gksv.nl/newsroom/lobby-voorstel-lea-bouwmeester-pvda-leidt-tot-schijntransparantie.html
Dhr. E. Brasse	Cyberhulp, zelfstandig ICT-medewerker en mensenrechten lobbyist	08-05-15	Wijst er op dat kleine geluiden van zelfstandige lobbyisten en/of burgers niet gehoord worden en dat daarom een onevenwichtige besluitvorming tot stand komt. Als meer geluiden gehoord zouden worden, dan hadden sommige problemen/affaires in het verleden voorkomen kunnen worden. Kijk ook naar eventuele ondersteuning van kleine partijen zodat zij ook daadwerkelijk in staat zijn om te reageren.

Dhr. F. van Drimmelen	Partner Dröge & van Drimmelen Public Affairs Bureau	08-05-15 (Mail)	Trek de wens naar meer transparantie in de Nederlandse lobbypraktijk en openheid in agenda's van ministeries ook door naar politici en politieke partijen. Vragen welke belangen door wie zijn ingebracht en wat hier mee is gedaan, zijn immers niet alleen relevant voor grote beleidsontwerpen en ministeriële voorbereiding van regels en wetten, maar juist ook voor de standpunten van politici en bijvoorbeeld de totstandkoming van verkiezingsprogramma's van politieke partijen. Iedere inbreng in een debat door het Kamerlid aan te laten geven op basis van welke informatie van welke organisaties hij zijn afweging maakt. Politici moeten immers op basis van de beschikbare informatie een goede belangenafweging maken en besluiten nemen. Tweede Kamerleden overzichten laten maken van welke organisaties en personen een rol spelen bij het besluitvormingsproces. Daarmee zorgen ze ervoor dat iedereen die een belang heeft door hen wordt gehoord. Wat mij betreft mogen die lijstjes openbaar gemaakt worden. De behoefte aan openheid geldt niet alleen bij individuele politici maar ook voor politieke partijen in het algemeen. Onduidelijk is bij het overgrote deel van de politieke partijen welke belangen door wie zijn ingebracht en wellicht invloed hebben gehad op bijvoorbeeld de totstandkoming van verkiezingsprogramma's. http://dr2.nl/actueel/blogs/blogs-nederlands/834/voorstel-a-lobby-in-daglichta-van-lea-bouwmeester-niet-radicaal-genoeg.html
Dhr. P. van Keulen	Oprichter/Senior consultant bij Public Matters, Public Affairs Bureau	09-05-15 (Via Twitter)	Definieer goed wat je bedoelt met lobby/lobbyist Betrek ook Kamerleden bij het voorstel, Maak eerst een grondige analyse vooraf, zodat de kosten en moeite voor lobbyisten zo klein mogelijk blijven. http://publicmatters.nl/nl/nieuws/voer-discussie-over-lobbytransparantie-fundamenteel
Mw. M. van Velde	Adviseur Zeilstra & Partners BV Communicatiemanagement en Public Affairs	19-05-15 (Mail)	Verzoek tot inschrijving voor kamerpas, vraagt om een handtekening en geeft te kennen dat hun bureau ook graag opgenomen wordt in het register.

Mw. M van Oort en dhr. B. Kuijpers	Van Oort & Van Oort Public Affairs en Communicatie (Public Affairs Academie)	06-07-15	
Mw. I. van Enckevort	Holland Casino	24-09-15 (Gesprek)	Lobbyist vertaalt de praktijk naar de werkvloer van de Tweede Kamer, dat is een waardevolle rol dus pas op dat je die niet schaadt. BVPA code speelt nu bij hen al een hele grote rol, in het verlengde daarvan raadt ze dus ook zelfregulering aan voor de sector maar ook voor Kamerleden. Kamerlid is verantwoordelijk om er op toe te zien dat de publieke belangen gediend worden en dus niet puur bedrijfsbelangen. Mevrouw Van Enckevort heeft een gedetailleerde weergave gegeven van een stichting constructie waar door middel van zogenaamde preventiefondsen en wetenschappelijke bureaus de gehele beroepsgroep in een keer kan lobbyen, nu het geval bij bijvoorbeeld de internetgokspelen. Creëer een gelijk speelveld door openheid, dus met andere woorden trek de grote jongens met de diepe zakken in het licht. Beperk lobbyisten niet door ze één belang voor alle politieke partijen aan te laten dragen, een groot deel van het werk zit hem ook in het aanpassen van de boodschap aan de partijen met wie je praat, er is dus afbreuk aan de lobby als je die differentiatie wegneemt. Baseer je misschien niet op geld of op funding maar kijk misschien naar FTE/uren die er per project worden besteed.

Dhr. B. Bakker	Meines & Holla, Public Affairsbureau	07-10-15 (Gesprek)	Geeft het voorbeeld van Edith Schippers die nu vroeg in het beleidsstadium overgaat tot een hoorzitting als een manier van consultatie, wordt aangemerkt als een goed idee (open ronde tafel) Pas echter wel op dat bij open consultaties dat er geen bedrijfsgevoelige informatie naar buiten lekt. Belangenbehartiging is de crux en het is de afweging van de minister of het Kamerlid zelf wat er van de aangeleverde informatie wordt meegenomen, juistheid is in die zin dan ook geen exact en objectief gegeven. Transparantie is in principe een goed iets, bij ieder mailtje wat ik maak vraag ik mij altijd vooraf af: stel het wordt geWOBt staat er dan iets dubieus in? Aangaande het cooling down/draaideurbeleid, wees blij dat Kamerleden een baan vinden na hun politieke carrière, er zijn velen binnen dit vak die meerdere functies vervullen en waarbij het soms niet duidelijk is in welke hoedanigheid ze hun werk komen doen. Kennis van de sector is het voornaamst voor een goede lobby, daar waar publiek geld wordt uitgegeven zal namelijk altijd gelobbyd worden (sociaal akkoord is ook vorm van lobby). Hou het voorstel klein zodat het ook effectief is en onontkoombaar.
Dhr. J.J. Feenstra	BVPA	07-10-15 (Gesprek)	De BVPA blijft bij haar aanbod om het register op zich te nemen, de mogelijkheid ligt er dus maak er gebruik van, is het advies. Een moderne overheid bestaat uit het meewerken aan efficiënte voorstellen, BVPA ook bereid om te helpen bij het organiseren van een onafhankelijk toezicht, maar zorg er voor dat je in de tweede lijn gaat zitten. Lobbyisten hebben hier zelf ook belang bij, blijf consistent in je handelen en in je boodschap en voorkom symboliek. Maak het professioneel.

Dhr. R. Tans	PvdA Langsingerland, Public Affairs Strategies	14-10-15 (Gesprek)	Draagt het voorstel van Alman Metten, "Het spook van Brussel" aan. Om aan te tonen dat dit onderwerp al lang speelt. Benadrukt dat lobby altijd begint via de bode of de secretaresse. Register kan maar zorg dat het up-to-date is en blijft. Verbind ook een sanctieregeling aan dat zelfde register. Voorbeeld van informele sfeer partijcongressen; zijn er ook om een netwerk te creëren, toegang toch al vaak via de informele sfeer.
Dhr. M. Gerritsen en Mw. J. Touw	BPRA, Public Affairsbureau	14-10-15	Rol van PA is duidelijk en noodzakelijk, het betreft met name een uitwisseling van informatie en moet dus ook niet als iets slechts gezien worden. Besluiten worden nu echter vaak genomen op basis van eenzijdige informatie, veel partijen niet gehoord, met name in de zorg. Kamer blijkt vaak niet toegankelijk als je niet bij tot de inner circle behoort. Werkbezoek is open, maar toch geen effectieve manier van inspraak aangezien het vaak alleen voor de schone schijn is, om op kunstmatige basis legitimiteit voor een voorstel te scheppen. Zorg dat iedere werknemer van een bureau een pas kan krijgen.
Dhr. J.J. Feenstra	BVPA	15-12-15	Reactie van de BVPA aan op consultatienota "Lobby in daglicht – voorstellen voor transparantie van beïnvloeding van de overheid" van 6 mei 2015. Wat er besproken is op de ALV van de BVPA op 16 juni. En op ALV van 17 nov is reactie besproken en vastgesteld. (Zie bijlage)

III. Maatschappelijke organisaties (en hun lobbyisten)

Mw. S. Verweij	Directeur Communicatie VNO-NCW	06-05-15 (Mail)	Uitnodiging tot afspraak om nader van gedachten te wisselen http://www.vno-ncw.nl/column/Pages/PvdAvoorstel_Lobby_in_daglicht_goed_voor_draagvlak_214.aspx#.VmV6QdpgW70

Mw. I. Römgens	SOMO	21-05-15 (Mail)	Betreffende de beleidsparagraaf: Deze zou tijdens het beleidsproces al openbaar moeten worden gemaakt en bijgewerkt zodat er voor alle betrokken partijen duidelijkheid is over de ontwikkeling. Openbaar maken internetconsultaties is een goede zaak. Het digitale A4 is een goede stap, zorg echter ook dat de achtergronddocumenten bij de standpunten/doelen ook meegeleverd worden. Het is van belang te specificeren wat het openbaar maken van agenda inhoudt. Volgens SOMO betekent dit op zijn minst dat van alle afspraken openbaar wordt gemaakt: 1) met welke personen er wordt gesproken, 2) de organisatie die zij op dat moment vertegenwoordigen, 3) het onderwerp van de bijeenkomst. Eventuele conclusies zouden ook openbaar kunnen. Maak die openbare agenda's zo breed mogelijk dus zoveel mogelijk lagen (niet alleen de top). Wat betreft het register zou er op zijn minst vermeld moeten staan 1) naam, 2) organisatie, 3) onderwerpen waar de persoon op lobbyt, 4) en – wanneer van toepassing –namens welke andere organisatie(s) de persoon lobbyt. Verder zou er een verplichte gedragscode voor politici, ambtenaren en bestuurders die bijbanen verbiedt moeten komen en een poging gedaan worden om te voorkomen dat politici doorstromen naar lobbyfuncties als hun politieke carrière voorbij is, dit alles om belangenverstrengeling te voorkomen. Voor volledige brief zie bijlage http://www.somo.nl/publications-nl/Publication_4016-nl

Dhr. P. de Clerck	Lobbyist voor Friends of the Earth Europe (in Nl is dat Milieudefensie) en 10 jaar bestuurslid van ALTER EU, een lobby transparantie netwerk in Brussel	18-05-15 (Mail)	Raadt tevens aan lobby-documenten mede openbaar te maken en verslagen van gesprekken ook openbaar te maken. Doet de suggestie voor een meer evenredige toelating van belanghebbenden, dus dat burgers en belangengroepen een even groot vlak/podium krijgen als de bedrijfslobbyisten. Roept op tot het verplicht maken van het register, EU heeft al aangetoond dat een vrijwillig register niet werkt. Verder wijst hij er net als de SOMO op dat de toevoeging van een code voor parlementariërs, ambtenaren en bestuurders om eventuele bijbanen te verbieden die tot belangenverstrengeling kunnen leiden en draaideur constructies voor ambtenaren en bestuurders/ministers die direct als lobbyist gaan werken nadat ze hun baan opzeggen.
Dhr. F. van Dam	Secretaris Stichting Rookpreventie Jeugd en hoofdredacteur TabakNee	23-05-15 (Mail)	Verwijst naar het zelfde artikel als dhr. W. de Kanter van tabaknee (zie hierboven) http://www.tabaknee.nl/nieuws/nieuws/33-nieuws/620-met-naief-plan-mist-pvda-de-kans-om-lobby-te-reguleren
Dhr. E. Stremmelaar	Vereniging ION, industrieel oppervlaktebehandelend Nederland	26-05-15 (Mail)	Uit een open brief in vakblad Oppervlakte Technieken: Pleit voor transparantie omdat zij vaak merken dat er in het besluitvormingsproces een gebrek aan de juiste informatie is. Een meer directe en duidelijke lijn voor bijvoorbeeld brancheverenigingen of (beta)experts zou dus wenselijk zijn. Benadrukt het belang van goede informatievoorziening en vandaar de transparantie. Zie bijlage voor volledige brief
Mw. Karen van den Einden	Adviseur Public Affairs Natuur- en Milieuorganisaties	29-05-15 (Mail)	Verzoek om een keer samen te spreken over de ervaringen in de lobby wereld om zo tot een beter voorstel te komen.
Dhr. R. Barends	Voorzitter Pacifistisch Socialistische Partij 92	20-06-15 (Mail)	Is blij met het voorstel, en benadrukt dat er vooral ook feedback moet worden gegeven aan de partijen die informatie of advies hebben aangeleverd (met name de betrokken burgers) Zie bijlage voor volledige brief
Mw. Y. Hitijahubessy	Netwerk Democratie, een platform voor democratische innovatie	23-06-15 (Mail)	Graag zouden ze contact hebben over het voorstel voor een transparante lobby, dit omdat zij zelf al jaren bezig zijn met het meer democratisch en transparant maken van Nederland.

Mw. S. Cohen Jehoram	Campagneleider Klimaat & Energie en Europees Voorzitterschap Greenpeace	25-06-15 (Mail)	Voor de Kamer: laat zien wat mensen/organisaties ingezonden hebben; voor Kamerleden en fractiemedewerkers bestaat er het mapje "gerelateerde zaken" in Parlis, waar alle ingekomen commentaren te vinden zijn. Maak die openbaar! Voor de regering: Laat zien wie toegang heeft tot de minister en zorg voor evenwichtigheid hierin: zo zouden op handelsmissies standaard ook NGO's mee moeten kunnen gaan. Voor de PR/PA bureaus: Maak helder wie je (nog meer) voor werkt. Voor andere instituties: Laat zien wie je financiers zijn.
Mw. S. Cohen Jehoram	Campagneleider Klimaat & Energie en Europees Voorzitterschap Greenpeace	24-09-15 (Gesprek)	Pas op met het verplicht stellen van het aanleveren van een belang vooraf, niet iedere partij even mondig genoeg of krachtig genoeg om zelf te reageren. Controle is belangrijk bij de aanlevering van belangen/of de verantwoording van belangen, dat er dus geen onterecht draagvlak wordt weergegeven. Specifieer dus wie wat heeft gezegd en wat er uiteindelijk van is terug gekomen en koppel dit ook altijd terug. Ambtenaren en in ons geval lobbyisten bezitten de nodige kennis die vaak essentieel is voor Kamerleden om hun werk te doen, sluit ze dus niet buiten of beperk ze niet in het delen van informatie. Punt wordt aangedragen dat er geen verslagen zijn van hoorzittingen, tevens zijn de aangeleverde stukken door de gehoorde partijen niet openbaar. Maak ook dit openbaar omdat juist dit stuken en zaken zijn die in de openbaarheid zouden moeten geschieden. Benader het vooral positief en waak voor een negatieve toon over lobbyisten en vergeet niet dat de belangrijkste lobby vaak op informele wijze geschiedt.
Dhr. J. Meindertsma	CEO & Co-founder Argu	19-07-15 (Mail)	Argu is een website waar inhoudelijke discussie over complexe onderwerpen inzichtelijk wordt gemaakt. Burgers, politieke partijen en belangenorganisaties kunnen op Argu gemakkelijk hun mening delen. Graag zou hij om de tafel gaan zitten om een nadere samenwerking te bespreken.

Dhr. A. Speijer	Reactie namens Natuur- en Milieuorganisaties: De Natuur en Milieufederaties, Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, Natuurmonumenten, Stichting De Noordzee, Waddenvereniging, Vogelbescherming Nederland en Landschappen NL	07-09-15 (Mail)	De BVPA heeft wel een gedragscode, maar geen echte sanctiemogelijkheden zorg dat er mogelijkheden tot sanctie komen. Betrek ook de lobby tussen overheden bij dit voorstel, denk aan VNG en IPO Trek het openbaar maken van bezoek/agenda breder, uitzonderingen daargelaten kunnen alle bezoekers aan Kamerleden openbaar worden gemaakt. Om overheidstransparantie en maatschappelijke betrokkenheid in beleidsprocedures te bevorderen, zou het wenselijk zijn om notulen te maken van ministeriële overleggen met stakeholders. Deze notulen moeten ook toegankelijk zijn voor mensen die niet aanwezig waren. Zo wordt inzichtelijk wie inbreng heeft kunnen leveren en welke beslissingen, afspraken en acties er uit de overleggen zijn voortgekomen. Wanneer, zoals voorgesteld, een lobbyparagraaf wordt ingevoerd waarin alle lobbybrieven worden opgenomen, kan middels een softwaresysteem eenvoudig worden nagegaan welk deel van de input in het uiteindelijke wetsvoorstel belandt. Maak het onmogelijk voor bewindslieden om de eerste twee jaar na hun ambtstermijn belangenbehartiger voor bedrijven en/of organisaties te worden. Neem een voorbeeld aan het systeem dat hiervoor bestaat in de Verenigde Staten. Meer nog dan welke lobbyactiviteit ook, is financiering van partijen en kandidaten in potentie een belangrijk beïnvloedingsmechanisme. Nederland heeft weliswaar grenzen en voorwaarden gesteld aan partijfinanciering, maar van een verbod op financiële giften in ruil voor politieke gunsten gaat een veel sterkere werking uit. Dit biedt daarnaast betere garanties dat kapitaalkrachtige bedrijven, burgers en organisaties geen invloed kunnen kopen. Toegang tot ambtenaren: voor een gelijke toegang is de toegang tot ambtenaren cruciaal. Hun contactgegevens zijn te vinden in de Staatsalmanak, maar de kosten hiervan zijn erg hoog (€ 1900,31 voor een jaarabonnement van één gebruiker). Maak de contactgegeven van ambtenaren daarom openbaar. Desnoods alleen per afdeling de gegevens van het secretariaat, dit zou al schelen. Maak openbaar van welke organisaties verzoeken voor afspraken door ambtenaren zijn geweigerd. Ambtenaren dienen immers

			het publiek belang en zouden voor iedereen gelijk toegankelijk moeten zijn. Zorg dat relevante informatie niet verdrinkt: wanneer alle informatie openbaar wordt bestaat het gevaar dat voor belanghebbenden onoverzichtelijkheid ontstaat. Informatie moet op een inzichtelijke manier ontsloten kunnen worden. Maak Parlis toegankelijk voor externen. Dit brengt geen extra kosten met zich mee en vergt slechts een kleine aanpassing in het systeem. Maak de readers met de input van sprekers bij rondetafelgesprekken ook openbaar. Geef ook ngo's het recht om deel te nemen aan handelsmissies. Toegang tot het Tweede Kamergebouw: het bestaan van de Kamerpas die toegang tot het volledige TK-gebouw biedt is een bijzonder systeem. Op dit moment merken wij dat er geen eenduidig beleid is ten opzichte van het verstrekken van een Kamerpas. Het beleid dat één pas per organisatie wordt verstrekt, wordt op dit moment niet nageleefd. Het gaat ons hierbij niet om toegang tot Kamerleden, er is niets mis met het maken van een afspraak. Hoe nu wordt omgegaan met het verstrekken van Kamerpassen werkt ongelijke toegang in de hand. Wanneer iemand voor het uitoefenen van zijn/haar werk zeer regelmatig bij de vergaderingen moet zijn, moet dit mogelijk zijn zonder iedere keer uitvoerig door de beveiliging te hoeven. De invoering van een Kamerpas 'light' met toegang tot de plenaire zaal en de commissiezalen zou uitkomst bieden. Zie bijlage voor volledige ingezonden brief

Mw. A. van der Zwan	NVB	07-10-15 (Gesprek)	Is tevreden met het voorstel, ziet eigenlijk geen punten van bezwaar, consultatie bij NVB sowieso altijd openbaar. Pas alleen op dat sommige gevoelige punten wel uit de openbaarheid blijven, bijvoorbeeld voor de financiële sector toezichtvertrouwelijke informatie. Beleidsmatig dus geen probleem, kijk ook naar contact tussen ambtenaren en minister als je zoekt naar meer openheid, zoek het dan ook op dat gebied. Huidige pasjessysteem niet toereikend, register BVPA veel groter dan groep die hier in de Kamer langs komt. Maak eventueel een fast lane voor de meer frequente bezoekers, waarbij mensen die hier voor werkgerelateerde zaken komen sneller door de beveiliging heen kunnen. Cooling down periode is ook een goed idee, oud-Kamerleden beschikken immers toch wel over een netwerk om hier zelf afspraken te maken. Definieer duidelijk wat lobbyisten zijn, erken bijvoorbeeld ook non-profit organisaties als lobbyisten.

Dhr. E. de Rijk	VNG	07-10-15 (Gesprek)	VNG heeft als medeoverheid een andere status, via de code interbestuurlijke verhouding is geregeld dat lagere overheden altijd geconsulteerd worden bij de voor hun relevante nieuwe wetgeving. Kaart aan dat het aanpakken van het formele circuit leidt tot een groter informeel circuit. Lobby is in essentie niet negatief, maar draait om het brengen van informatie en het goede gebruik daarvan, zeker voor Kamerleden is dit zeer belangrijk als het gaat om informatievoorziening, het moet dan wel heel goed duidelijk zijn van wie de informatie precies komt. Lobbybureaus hebben meerdere petten op en moeten in die hoedanigheid dus nog meer dan anderen echt duidelijk maken voor wie ze komen. Wat betreft de internetconsultatie: kan soms leiden tot een te divers beeld; wat daarmee bedoeld wordt is dat bijvoorbeeld gemeenten los van elkaar reageren in het licht van hun eigen belang maar dat de VNG dit altijd doet vanuit het meerderheidsbelang van de gemeenten. Er bestaat dus een risico dat wanneer er teveel partijen gehoord worden er een te vertekend en gepolariseerd beeld ontstaat, wat het beleidsproces niet ten goede komt. De consultatiestatus die de VNG nu heeft is echter heel belangrijk dus probeer deze niet te ondermijnen door meer invloeden mee te nemen. Ambtelijke interdepartementale contacten nu al online.

Groene 11	De Natuur en Milieufederaties, Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, Natuurmonumenten, Stichting De Noordzee, Waddenvereniging, Vogelbescherming Nederland, Landschappen	07-10-15 (Gesprek)	Er bestaat een wezenlijk verschil tussen Brussel en Den Haag met name in de mate van expertconsultatie. Hier in Den Haag wordt men pas uitgenodigd als je ergens op de lijst staat of als er een lijntje bestaat. Die stap is nu vaak nog moeilijk. Tegenwoordig Natuurmonumenten wel op die lijst dus nu wel uitgenodigd voor consultaties, maar dit vergt behoorlijk wat moeite. Het probleem zit hem nu niet zozeer in de digitale consultaties maar met name in de informele sfeer, zorg er voor dat iedereen via dezelfde manier vrij is om te lobbyen. Zorg dat daarbij wordt uitgesproken wie er vertegenwoordigd wordt. Nu worden er geen notulen gemaakt bij een steekgroep, in het kader van transparantie zou dat eigenlijk wel moeten. Creëer ook een online almanak, in Brussel is de meeste informatie nu al online te vinden. Openbaarheid en transparantie maken het moeilijker voor ambtenaren om zich volledig te conformeren naar een gesprekspartner of om bepaalde partijen te weigeren voor een gesprek. Dit moet een zware tegenhanger vormen voor de informele sfeer. Vaak ook financiële experts die komen praten over een onderwerp wat het onduidelijk maakt of het nu puur begrotingstechnisch is of dat het inhoudelijk is. Tevens is het belang van een register ook de aanzet tot maatschappelijke discussie, het polariseren en openbreken van de discussie. Voorkom dubbele petten. Kijk of Parlis open en toegankelijk gemaakt kan worden. Maak de rol van belangbehartiging groter, niet kleiner en waak voor schijntransparantie.

Dhr. P. Burm	IPO	14-10-15 (Gesprek)	IPO is een vereniging waardoor meneer Burm zichzelf, ondanks zijn positie als lobbyist voor IPO, toch meer als ambtenaar ziet en daarmee niet politiek handelingsbevoegd is. Daarom zal hij bij inhoudelijke kwesties of technische informatiedeling ook altijd de verantwoordelijke voorzitter of deelverantwoordelijke meenemen. Zie de minister en ambtenaren ook als lobbyisten richting de kamer, vooral bij ambtenaren ligt veel kennis. Kennis/Netwerk en een kamerpas is geld waard, dus draaideurbeleid wordt moeilijk. Let bij het lobbyen wel op dat je duidelijk onderscheid maakt tussen de twee definities van lobbyen, namelijk publiek lobbyen en particulier lobbyen. Kijk bij particulier lobbyen vooral ook naar waar het geld vandaan komt, en probeer het strategisch belang open te breken. Organiseer een aparte rol voor de controle, ga niet zelf op die stoel zitten maar blijf toegankelijk. Denk bijvoorbeeld aan presidium.
Mw. C. van der Vliet	FNV	14-10-15 (Gesprek)	Qua transparantie van de Kamer zelf, oogt en is minder toegankelijk en transparant dan dat het zou moeten zijn. Verder zijn er verschillende regels per commissie als het gaat om toegang en inspraak, creëer daar één richtlijn voor. Verder leert de ervaring dat het aanbieden van petities of het bijwonen van een debat nu nog aan te veel regels is gebonden. Leden FNV willen ook wel eens toegang tot Kamerleden. Nu is het zo dat het aanbieden van een petitie twee weken van te voren aangevraagd moet worden en dat er dan maar een moment is waarop dit kan. Vaak zijn dan bij de aanbieding van de petities alleen bevriende partijen aanwezig. Deze procedure en de regeldruk daaromheen wordt almaar groter, terwijl dit juist voor leden een heel erg belangrijk moment is. Nu valt dat contact of een aanbieding via het informele circuit nog wel te regelen maar dat is alleen als je hier wat langer loopt. Kamerleden tevens vaak niet op de hoogte van de aanbieding van een petitie. Internetconsultatie moet ook openbaar, zelf zet de FNV brieven die ze naar de Kamer stuurt ook altijd online. Kijk ook of je via social media naar meer transparantie toe kunt werken.

			Bij hoorzittingen geen verslag en de aangeleverde informatie ook niet openbaar.

Dhr. M. Laterveer en Dhr. T. Woerkom	LOC	14-10-15 (Gesprek)	Toegang tot de overheid of gehoord worden is in principe geen probleem, het daadwerkelijk effect of invloed hebben is waar het meestal fout gaat. Nu is het vaak zo dat cliëntraden wel als instrument achteraf worden gebruikt, dus voor controle, wie is er gehoord? Wat is er gebeurd? Wat kunnen we daar aan doen? In plaats van aan de achterkant, zou men aan de voorkant meer invloed moeten hebben. Dat er ook vooraf advies wordt ingewonnen bij zij die zorg ontvangen en dus ook een belangrijke gesprekspartner zijn. (Politieke) partijen zouden dan meer hun rug recht moeten houden als het gaat om de beloftes die gedaan worden tijdens de consultatiegesprekken, niet een verandering voor de bühne maar ook qua mentaliteit. Nu is het vaak zo dat uiteindelijk in het debat extra argumenten worden aangehaald en dat de boodschap daarmee verdwijnt of verloedert. Ambtenaren daarnaast ook vaak vastgeroest in een standaardproces van informatiewinning. Organiseer het via een Rijnlands model, waarbij er dus meer gebruik wordt gemaakt van rondetafelgesprekken als vorm van consultatie. In het huidige systeem bestaat er in de discussie wel ruimte om te praten of om informatie te delen, maar uiteindelijk wordt de discussie ontwricht door het erbij halen van kleine technische details. Vernieuwingsinitiatieven komen er niet doorheen omdat geconsulteerde partijen alleen een vertegenwoordigende rol hebben maar geen beslissingsbevoegdheden of daadwerkelijke inspraak.

Mw. M. vander Stichele en Dhr. P. de Clerck	SOMO en Economic Justice Program Friends of the Earth Europe, Alter EU	15-10-15	In wezen is het overzicht in Brussel goed, op papier althans, in de realiteit bestaat er een grote discrepantie tussen de werkelijke agenda's en dat wat er uiteindelijk naar buiten wordt gebracht. Eurocommissarissen mogen officieel geen afspraken meer maken met iemand die niet geregistreerd staat. Juncker is echter nog steeds op zoek naar een betere balans, nu nog 80% van alle lobbygesprekken met het bedrijfsleven. Er vindt geen wezenlijke controle plaats van de informatie in het register, wat tot een scheef register leidt, met onjuiste informatie. Deze onderrapportering heeft al geleid tot een claim van Transparency International, gezien veel mensen zich nu nog onder de budgetnorm registreren. Ook bij de selectie voor adviescolleges bestaat er in Europa nog veel onduidelijkheid hoe men tot de samenstelling komt. In EU ook veel lobby via advocatekantoren alles blijft dan geheim in het kader van vertrouwelijk contact tussen cliënt en raadsheer. Qua draaideur bestaat er nu in Europa voor ambtenaren en bewindspersonen een cooling down periode van 2 jaar. Parlementariërs zitten toch al vaak vanuit een bepaald belang in de kamer dus probeer ook niet te voorkomen dat ze na hun periode niet terug kunnen naar wat ze eerst deden. Aangaande het register, neem ook de financiële achtergrond en informatie mee in het register maar pas op in het huidige EU - zijn de tranches te breed en ligt de bovengrens te laag waardoor er geen goed zicht is op de echt grote partijen en hun financiën.
Mw. A Scheltema Beduin,	Algemeen directeur Transparency International Nederland	19-10-2015 (Gesprek)	Gesprek aangaande hun rapporten: "Responsible Lobbying in Europe, An overview of voluntary lobbying standards and practice" http://transparency.ie/sites/default/files/15.12_Responsible_Lobbying_Europe_Report.pdf en "Responsible Lobbying A Short Guide to Ethical Lobbying and Public Policy Engagement for Professionals, Executives and Activists" http://%20%20http//transparency.ie/sites/default/files/15.12_Responsible_Lobbying_Guide.pdf

Mw. S. Verweij	VNO-NCW	29-10-15 (Gesprek)	Consultatie staat vaak maar korte periodes open, kleine partijen zijn dus niet in staat om fatsoenlijk te reageren op wetgeving, met name omdat zij ook de capaciteit, achtergrond en kennis missen om snel en inhoudelijk te reageren. Er moet dus meer tijd komen voor consultaties maar ook meer aandacht voor consultaties, publiceer dit in meer mainstream kanalen en zorg dat het ook daadwerkelijk de relevante partijen bereikt. De klankbordgroepen en hoorzittingen zouden een meer proactieve houding mogen aannemen als het gaat om transparantie, daarbij wel beseffend dat een toename in kwantiteit van stukken/informatie niet gelijk staat aan een toename van kwaliteit van de stukken. Zorg dat er bij de opstelling van een lobbyparagraaf instructies zijn voor de vormgeving. Welke besluiten krijgen een paragraaf? Zijn dat ze allemaal? Want dat zou een enorme toename in regeldruk betekenen. Wetgeving is meestal een leeg kader dus waar leg je de ondergrens qua wat een lobbyparagraaf behoeft? Creëer ook een format voor het aanleveren van belangen. Waak bij het openbaar maken van agenda's dat de focus niet verschuift van de inhoud van de gesprekken en de gevolgen naar wie spreekt wie? Geef ook duidelijk de invloed van financiële relaties weer, dan met name de subsidie verstrekking en gedetacheerden. Dit omdat het vaak onduidelijk is hoe de verhouding in een gesprek tussen overheid en een partij is, terwijl er ook sprake is van een subsidie vanuit de overheid aan de desbetreffende partij. Het kan namelijk ook sympathie vanuit de overheid creëren met een doel wat tevens ook subsidie van hen ontvangt en het al dan niet slagen van dit doel ergo een scheve verhouding.
Dhr. J. Meindertsma	ARGU	05-11-15 (Gesprek)	Presentatie van product, ICT omgeving waarin mensen met elkaar in discussie kunnen gaan maar ook standpunten en informatie kunnen aanleveren.

Mw. Y. Jeuken	Netwerk Democratie	10-11-15 (Gesprek)	Gesuggereerde rapporten voor meer info: - ROB rapport - WODC rapport (Ten Napel) - Ramden Malish *het glazen wetgevingshuis* - OGP rapport Open Overheid - Stefan Gimmelink (contact) - Arjan El Fassad (open state foundation) Biedt een handelingsperspectief voor burgers waarmee ze inzicht in inspraak krijgen. Dat betekent inzicht geven in de black box van het ministerie en daarin momenten creëren van inspraak. Op dit moment raakt het de levens van de mensen niet. Werk vanuit spelende/actuele issues, wat gebeurt er institutioneel? Binnen de marge aanpassen, betere bekendmaking dat er iets open staat en zorgen dat de informatie vanuit de ambtenaar wordt gedeeld. Zorg dat de stappen van data en wijzigingen aan het concept zichtbaar zijn met daarbij actuele informatie. Kamerleden op commitments volgen dus laat ze hun interesse of betrokkenheid bij een wet/beleid uitspreken, dwingen tot dialoog en discussie. Kamerleden abonneren zich op een wetsvoorstel ideeën aankoppelen en tekstwijzigingen.

Dhr. E. Wesselius	Corporate Europe Observatory	17-11-15 (Gesprek)	Leg de nadruk op het transparantieregister, makkelijk te politiseren aangezien veel landen het nu al hebben. Lobbyparagraaf op Europees niveau niet goed ontwikkeld, footprint op vrijwillige basis en heeft geen effect in de praktijk, dus maak dat verplicht. Publiceer schriftelijk ingezonden stukken online. Op dit moment te weinig personeel voor de EU om de data te verwerken, kijk hoe je het hier doet dus. Linkje naar de persoonlijke agenda van Europese commissieleden maar is niet gekoppeld aan het transparantieregister. Maak indien mogelijk binnen het Nederlandse register ook een koppeling met het Europese registratienummer. Wees voorzichtig met de term 16 miljoen lobbyisten, bedenk een sluitende definitie voor lobby. Qua agenda's hoe meer hoe beter, dus hoe meer lagen ambtenaren aangesloten zijn op het systeem van openbare agenda's hoe beter. Belangrijk bij dit systeem is wel dat je eerst goed de infrastructuur opbouwt alvorens tot implementatie wordt overgegaan. EU op dit moment het beste register vooral ook omdat er de financiële schaal in verwerkt zit. Bij deze financiële schaal bestaan er echter op dit moment in Europa nog wel te grote bandbreedtes zorg dat deze maximaal op € 10.000 komen te liggen. Creëer niet teveel inspraak momenten anders kan er in een tweede ronde, inspraak uit de eerste ronde ondermijnd worden, de dossierlengte wordt daarmee te lang. Voor een effectieve controle zorg dat het toezicht van een register bij een derde/externe partij komt te liggen. Regulatory scrutiny board doet dat in EU, maar er bestaat geen duidelijkheid wie daar in komt. Controleer amendementen op invloed lobby, denk daarbij aan programma's die teksten controleren op plagiaat die gebruikt worden door universiteiten. En zorg dat er binnen het register minimaal twee keer per jaar wordt geüpdatet wie men vertegenwoordigd als lobbyist.

IV. Wetenschap

Arco Timmermans	Hoogleraar Public Affairs Universiteit Leiden	29-09-14	Oratie in verkorte vorm uitgesproken door Prof. dr. Arco Timmermans bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar op het gebied van Public Affairs aan de Universiteit Leiden http://media.leidenuniv.nl/legacy/at-oratie.pdf
Dhr. M.P.C.M. van Schendelen	Hoogleraar Politicologie Erasmus Universiteit Rotterdam	04-05-15 (Mail)	Neem ministeries etc. ook mee als belangengroepen ex aequo aan private groepen verwerkt in je nota, want veel ‘vermeend wangedrag’ speelt zich aldaar af.
Arco Timmermans	Hoogleraar Public Affairs Universiteit Leiden	06-07-15 Gesprek	
Mw. G. van Dijk	VU, directeur-bestuurder van het Zijlstra Center en hoogleraar Organisatie Ecologie aan de Faculteit Geesteswetenschappen van Tilburg University en zelfstandig managementconsultant.	06-07-15 Gesprek	Gesprek over de praktijk publieke organisaties, input: open ronde tafels zoals in EU http://www.feweb.vu.nl/nl/Images/140140_oratie_G_vDijk_web_210304_tcm257-389705.pdf

Dhr. W. Voermans	Hoogleraar Staatsrecht Universiteit Leiden	21-09-15 (Gesprek)	Kijk ook naar de rol van de toezichthouders, vanuit zijn eigen ervaring heeft hij gemerkt dat lastig is om een effectieve controle en toezicht op gang te krijgen. Wentel de lasten af op de bedrijven/lobbyisten. Laat je niet pakken op het bureaucratische rompslomp argument, laat de overheid maar een actieve houding aannemen op het gebied van informatievoorziening, dan dalen de kosten ook. Laat Eerste Kamer ongemoeid, geen directe invloed maar wel veel verschillende belangen die er worden vertegenwoordigd. Bij de open agenda, diegene die komt is verantwoordelijk voor het verslag, procedure dus voorwaarde voor belangenbehartiging. Spreek ook met de Minister van Financiën, heeft al veel ervaring met dit onderwerp vanuit de discussie rondom de financiële lobby en zou wellicht nog een bijdrage kunnen leveren. Blog over hoe internet consultatie nu niet goed werkt: http://www.sconline.nl/artikel/een-hordenrace-van-formaat

Dhr. A. Timmermans	Hoogleraar Public Affairs Universiteit Leiden	28-09-15 (Gesprek)	Belangrijkste is de schijn van belangenverstrengeling voorkomen. Ga verder dan wat je hebt, verbied desnoods oud-Kamerleden/bewindslieden om in dezelfde sector te gaan werken/lobbyen dan daar waar ze tijdens hun politieke carrière zich mee bezig hielden. Beperk het dus niet alleen tot de pasjes, maar creëer een maatschappelijke discussie en betrek daarin ook de BVPA. Let op dat je in dit hele proces niet de Kamer vergeet, neem dus in het footprint idee het hele proces mee van ministerie tot en met de Eerste Kamer. Aangaande het punt van de open agenda's, in Europa is het op dit moment zo geregeld dat alle hooggeplaatste ambtenaren, leden van de Raad en leden van de commissie openbaar moeten maken met wie ze spreken. Dit leidt tot de vraag: hoe groot wil je de footprint maken? In Europa dus alleen met wie maar niet waarover of welke informatie beschikbaar. Qua toezicht, en hierin zit hem wel de kern van het verhaal moet er een onafhankelijke toezichthouder/commissariaat/lobbykamer komen, zoals men bijvoorbeeld al kent in Canada. Hiermee maak je het hele onderwerp in een keer los van politiek opportunisme en tevens leg je de kerntaak neer bij iemand die hem kan waarborgen. Zorg wel dat hij meer kan dan alleen een troubleshooter zijn. De kerntaak en het doel zouden dan het bewaken van die evenredige vertegenwoordiging moeten zijn. Werp tegen het argument dat het teveel moeite/geld kost en bureaucratie oproept dat democratie nu eenmaal geld kost. Let bij de ingediende stukken op verschillende belangen die beoogd worden, die zitten vaak niet op een lijn. Scheidt het beoogde effect duidelijk van het verwachte effect en voorkom tegenstrijdige belangen. Ontken niet dat er geen informele lobby bestaat, maar focus je op de logica van de consequenties, iedere stap is er een en de formalisatie van het proces maakt de informele sfeer al weer een stuk kleiner. Stel je bij het kerndoel voornamelijk de vraag van wie is er vaak afwezig bij consultatie en waarom wordt diegene niet gehoord. Bouw je voorstel op het argument van democratische toegang en leg ook uit dat dit in andere landen al bestaat puur om die reden

			en dat ze daar vaak verder gaan dan hier. De essentie ligt bij de vraag “en dan?” wat als je deze institutie of dit register schept, welk doel heeft het en wat kun je er mee. Het doel is om de lobby in Nederland te professionaliseren.

V. Andere reacties

Mw. M. Brockhaus	Student, masterscriptie over het onderwerp gedaan	19-04-14	Link naar masterscriptie http://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/301597/19-9%20scriptie%20definitief%20.pdf?sequence=1
Dhr. M. Breuer	Privé reactie	06-05-15 (Mail)	Afstand tussen burger en vertegenwoordiger groter dan tussen vertegenwoordiger en bedrijfsleven, maak meer toegang mogelijk. Geen concreet voorstel voor een register, alleen de notie dat het volgens hem weinig effect zal hebben aangezien er in het huidige voorstel nog geen element van controle of bestraffing in zit.
Dhr. W. Anninga	Privé reactie	06-05-15 (Mail)	Stuurt een link naar een artikel op de site van de ZDF over de werking van het Duitse lobbyregister. Strekking artikel: ZDF heeft een Lobbyradar ontwikkelt waarin de link tussen belangen/bedrijven en volksvertegenwoordigers wordt weer gegeven, hier kunnen derden ook nog extra verbindingen op aangeven die voor hun relevant zijn. http://www.heute.de/zdf-lobbyradar-startet-entdecken-sie-das-netzwerk-der-macht-38273614.html
Dhr. J. Brouwer	Privé reactie	06-05-15 (Mail)	Maak agenda's Kamerleden ook openbaar, om zo transparantie te bevorderen.
Dhr. C. Nas	Privé reactie	06-05-15 (Mail)	Het systeem is te verstard en zal zich niet lenen voor verandering, daar zorgt de lobbywereld immers zelf voor. Benadrukt daarnaast dat het "naïef en derhalve volkomen kansloos is".
Mw. O. Hoefnagel	Privé reactie	06-05-15 (Mail)	Benadrukt dat het voorstel ook betrekking zou moeten hebben op Kamerleden, aangezien deze volgens haar vatbaar zijn voor beïnvloeding, ook door de media. Verder zou ze het een goede zaak vinden als politici na hun carrière er niet voor kiezen om binnen het lobby of bedrijfsleven aan de slag te gaan aangezien dit een negatieve "ons kent ons" cultuur zou bevorderen.

Dhr. V. Lo	Privé reactie	(07-05-15 (Mail)	Prijst het voorstel, omdat het de kern van onze democratie raakt. Een schimmige lobbycultuur in politiek Den Haag is ontoelaatbaar, want het ondermijnt een zorgvuldige belangenafweging en besluitvorming. Voor het parlement is transparantie een absolute voorwaarde om haar controlerende taak te kunnen uitoefenen. In het voorstel worden daarom terecht eisen gesteld aan de wijze waarop belangen worden ingebracht, maar het is minstens even belangrijk dat het voorstel ook het eigen handelen van ambtenaren, politici en toezichthouders reguleert. Tenslotte pleit hij voor een zeer eenvoudige en realistische uitwerking van het voorstel omwille van de praktische uitvoerbaarheid. Voor volledige brief zie bijlage
Dhr. J. van Schendel	Privé reactie	12-05-15 (Mail)	Er moet een registratiesysteem komen voor achtergehouden informatie zodat deze zichtbaar is wanneer het mis gaat. Tevens zou het raadzaam zijn documenten via de Raad van state te versturen, waardoor documenten een directere lijn van aanlevering hebben.
Dhr. E. van Niedek	Privé reactie	19-05-15 (Mail)	Is bezorgd om het Facebook-gedrag van Kamerleden, met name tijdens debatten.
Dhr. W. de Kanter		19-05-15 (Mail)	Stuurt een tweet met daarin een referentie aan een artikel over de beperking van de tabakslobby. In het artikel wordt benadrukt dat het een futiele onderneming is lobbyisten in het daglicht te trekken en dat het moeilijk zal zijn om met name oud-Kamerleden buiten de deur te houden. Daarnaast wordt er gewezen op het FCTC-akkoord wat Nederland mede heeft ondertekend, dat de tabakslobby buiten de deur zou moeten houden, desondanks is er toch contact tussen de tabakslobby en Kamerleden. Sommige sectoren zouden gezien hun belang voor de samenleving daarom ook gevrijwaard moeten blijven van externe invloeden. http://www.tabaknee.nl/nieuws/nieuws/33-nieuws/620-met-naief-plan-mist-pvda-de-kans-om-lobby-te-reguleren

Mw. H. Kooistra	Onafhankelijke onderzoekster, humanisticus, privé reactie	27-05-15 (Mail)	Heeft aangegeven dat diverse organisaties die zich met lobbyen bezig houden verschillende permanente budgetten tot hun beschikking hebben, de vraag is welke betekenis dit heeft voor de inhoud van de lobby, dient dat in het kader van transparantie niet vermeldt te worden? Het kan zo zijn dat een lobbygroep met een aanzienlijk kleiner budget dan anderen op het zelfde dossier veel effectiever kan zijn. Farma- en tabakslobby hebben naar ik aanneem zeer aanzienlijke lobbybudgeten tot hun beschikking, dat lijkt me wel een inhoudelijke normatieve impact te hebben en relevant te zijn voor een register. Diverse tabakslobbyisten bijvoorbeeld kunnen bovendien ook verschillende gekleurde/corporate belangen vertegenwoordigen.
Dhr. L. Hof	Privé reactie	09-06-15 (Mail)	Vraagt zich af of wel iedereen gelijk behandeld gaat worden met betrekking tot het register (of worden bevriende organisaties van de PvdA ontzien?). Of de informele beïnvloeding ook aan het daglicht komt? Wat worden de criteria van wat als "goede" lobby gezien kan worden?
Mw. M. Brockhaus	Student, heeft haar masterscriptie over het onderwerp gedaan, Privé reactie	02-08-15 (Mail)	Maak internetconsultaties niet alleen openbaar maar ook verplicht. Belangen die ingediend zijn achteraf pas bekend maken; dat voorkomt dat lobbyisten andere manieren gaan zoeken om ministeries te benaderen en dan kun je als volksvertegenwoordiger al helemaal niet meer controleren wat er in- en uitkomt. Zie bijlage voor volledige ingezonden brief

Mw. J. van Boven	Student, heeft haar masterscriptie over het onderwerp gedaan, Privé reactie	16-12-15	Stuurt masterscriptie mee en raadt ons aan de aanbevelingen mee te nemen http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/311403 Aanbevelingen: Lobbyisten: - Behandel iedereen met respect. Dit betekent dat het verstrekken van potentiële coalitiepartners en wetgevers (of hun personeel) met de juiste en inhoudelijke informatie; alleen invloed uitoefenen door rationele overreding of door middel van de alternatieven - Trek morele grenzen - Voorzie informatie over de belangrijkste activiteiten van de lobbypraktijken aan het publiek - Stimuleer transparantie tussen lobbyisten: alle lobbyisten moeten altijd open over hun financier en zijn belangen. Wetgevers: - Vergaar meer kennis over lobbyen; burgers moeten zich tevens ervan bewust zijn dat ze kunnen lobbyen - Senior politieke stafleden in dienst nemen die normaal over zouden stappen naar de particuliere sector; - Opzetten van fondsen voor non-corporate lobby activiteiten waar burgers een aanspraak op kunnen maken - Stimuleer burgerinitiatieven en platforms waar mensen zich kunnen verenigen voor collectieve vertegenwoordiging - Start onderzoek naar de invloed van de media en hoe om te gaan met politiek opportunisme - Vaststellen van strikte regels over bijbaantjes van parlementariërs en zorgen voor transparantie bij mogelijke tegenstrijdig belangen - Voorzie in een afkoelingsperiode voor parlementariërs en bewindslieden - Verhoging van de transparantie door bekend te maken van wie toegang tot wetgevers heeft gehad, bijvoorbeeld door open agenda's - Maak uitgaven voor lobbyen moreel aanvaardbaar - Gebruik lobbyisten of platforms in hun voordeel

Mw. Van Miltenburg	Voorzitter Tweede Kamer	Oktober 2015	De Voorzitter vindt het uitstralen van gastvrijheid zeer belangrijk. Haar focus is gericht op zoveel mogelijk diverse mensen in de Tweede Kamer te verwelkomen en te betrekken bij de politiek.

2. Geraadpleegde literatuur:

Transparency International Netherlands

"Lifting The lid On Lobbying Enhancing Trust In Public Decisionmaking In The Netherlands" Maart 2015

A. Scheltema Beduin en W. ter Weele, April 2015

http://www.transparency.nl/wp-content/uploads/2015/04/Lifting-the-Lid-on-Lobbying-Enhancing-Trust-in-Public-Decision-making-in-the-Netherlands.pdf

http://www.transparency.nl/2015/04/aanbevelingen/

Verslag conferentie: "Lobbyen in Nederland" Nieuwspoort te Den Haag 15 april 2015

http://www.transparency.nl/2015/02/conferentie-lobbyen/

"National Integrity Systems assessment, Netherlands" April 2012

W. Slingerland, F. Eijkelhof, M. Hulten, O. van Popovych, J. Wempe,

http://www.transparency.org/whatwedo/publication/national_integrity_system_assessment_netherlands

Transparency International Ireland

"Responsible Lobbying in Europe, An overview of voluntary lobbying standards and practice"

John Devitt

http://transparency.ie/sites/default/files/15.12_Responsible_Lobbying_Europe_Report.pdf

"Responsible Lobbying A Short Guide to Ethical Lobbying and Public Policy Engagement for Professionals, Executives and Activists"

John Devitt

http://transparency.ie/sites/default/files/15.12_Responsible_Lobbying_Guide.pdf

Groupe d'Etats contre la corruption (GRECO)

"Evaluation and Compliance Reports Netherlands", 2000-2012

https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/index_en.asp

Raad voor het openbaar Bestuur

"Gij zult openbaar maken, Naar een volwassen omgang met overheidsinformatie", September 2012

G. Dales, M. Overkleeft-Verburg, en J. Wallage

http://www.rob-rfv.nl/documenten/boekje_advies_openbaarheid.pdf

SOMO

"Taking Lobbying Public, The Transparency of Dutch Banks' Lobbying Activities" December 2013

R. van Tilburg en I.D.J. Römgens,

http://www.somo.nl/publications-nl/Publication_4016-nl

OECD

OECD Regulatory Policy Outlook 2015

http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/4215141e.pdf?expires=1449741060&id=id&accname=ocid49027884&checksum=805CECC534FD7F2EB843A3BAE39C262B

Alter EU

"New and Improved? Why the EU Lobby register still fails to deliver"

R. Tansey en V. Cann

http://alter-eu.org/sites/default/files/documents/Why%20EU%20Lobby%20Register%20still%20fails%20to%20deliver%20-%20web%20version.pdf

"Who is meeting whom? The lobby meetings of the new European Commission"

F. Flues en S. Bouchra

http://alter-eu.org/sites/default/files/documents/who%20is%20meeting%20whom_web.pdf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

"Actieplan Open Overheid" September 2013

https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2013/09/01/actieplan-open-overheid/actieplan-open-overheid.pdf.

"Open Government Partnership Zelfevaluatierapport Nederland 2014",

https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/11/10/open-government-partnership-zelfevaluatierapport-nederland-2014

"Circulaire tegengaan draaideurconstructies binnen de rijksdienst"

http://www.integriteitoverheid.nl/fileadmin/BIOS/data/Wet%20en%20Regelgeving/Nota_integriteit_openbaar_bestuur_bijlage_3.pdf

Ministerie van Veiligheid en Justitie

IAK Waaier

https://www.kcwj.nl/kennisbank/integraal-afwegingskader-beleid-en-regelgeving

Zie tevens: Brief aan de Tweede Kamer inzake de Nota Vertrouwen in Wetgeving

http://www.verenigingvoorwetgeving.nl/public/Brief%20aan%20de%20TK%20inzake%20de%20Nota%20Vertrouwen%20in%20Wetgeving.pdf

Ministerie van Financiën

"Antwoorden schriftelijke vragen coco's"

https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-financien/documenten/kamerstukken/2015/11/16/antwoorden-schriftelijke-vragen-coco%E2%80%99s

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Parlementaire Enquetecommissie Financieel Stelstel, 11 april 2012

http://www.tweedekamer.nl/kamerleden/commissies/pefs/rapport

Universiteit Leiden

Oratie Prof. Dr. A. Timmermans "On speaking terms. Public affairs en de dialoog tussen wetenschap en praktijk." 29-09-14

http://media.leidenuniv.nl/legacy/at-oratie.pdf

Universiteit Tilburg

Rede Prof. dr. ir. G.M. van Dijk "Organisatie ecologie: eenvoud in complexiteit" 21 maart 2014

http://www.feweb.vu.nl/nl/Images/140140_oratie_G_vDijk_web_210304_tcm257-389705.pdf

3. Links van organisaties en sites:

Netwerk voor Democratie
http://netdem.nl/
http://www.volgdewet.nl/
Transparency International
http://www.transparency.org
http://lobbyingtransparency.net/
ARGU
https://argu.co/nederland
Overheid
http://www.open-overheid.nl/daarom/
http://prettigcontactmetdeoverheid.nl/
OGP
http://www.opengovpartnership.org/how-it-works/requirements
Corporate Europe Observatory (CEO)
http://corporateeurope.org

4. Bijlagen

Ingezonden Brief Dhr. V. Lo (Privé Reactie)

Beste Lea Bouwmeester en Astrid Oostenbrug,

Mijn complimenten voor dit belangwekkende voorstel. Het raakt de kern van onze democratie!...en daarmee de kern van onze beschaving. In het kader van de verdere uitwerking denk ik graag mee:

- Transparantie is nodig, opdat het parlement haar controlerende taak goed kan vervullen wordt gesteld. Dat vind ik een krachtig argument en m.i. is dit de essentie van het voorstel!!

- Ter aanvulling op bovengenoemde punt: deze transparantie is voor het parlement tevens noodzaak om zich op haar beurt te kunnen verantwoorden naar de burger – deels via de onafhankelijke pers, die beter in staat zal zijn de burger accuraat te informeren.

- In het voorstel wordt terecht gesteld dat besluitvorming is gediend bij zorgvuldige belangenafweging. Alleen wanneer de belangenafweging in alle openheid gebeurt zal het parlement bij het uitoefenen van haar controlerende taak kunnen vaststellen of een belangenafweging evenwichtig is, of dat er in deze afweging hiaten zijn – bv. doordat relevante partijen/belangen buiten beeld zijn gebleven.

- Er worden in het voorstel eisen gesteld aan de wijze waarop belangen worden ingebracht, maar het ligt voor de hand dat lobbyisten altijd zullen proberen ook andere wegen te bewandelen. Daarom kan het voorstel m.i. alleen succesvol zijn als het op de eerste plaats het eigen handelen reguleert!.. ofwel het handelen van politici, ambtenaren, toezichthouders. Bij hen ligt tenslotte een publieke taak met betrekking tot de openheid van onze democratie. Dat laatste vind ik nog onderbelicht.

- Het is de vraag of de vele politici die onder invloed staan van machtige lobbyisten – die er belang bij hebben de cultuur van exclusiviteit en schimmigheid in stand te houden – straks weerstand weten te bieden aan de druk die op hen zal worden uitgeoefend om dit voorstel tegen te houden.

- De uitvoering van het voorstel zal eenvoudig en realistisch moeten zijn, want bezwaren van “overregulering” en “onuitvoerbaarheid” liggen op de loer.

- Suggestie: maak bij elke voorgestelde maatregel kort en krachtig duidelijk waarom het belangrijk is voor het uitoefenen van de controlerende taak van het parlement. Dit houdt de focus voor ieder scherp en voorkomt dat de initiatiefnota om oneigenlijke redenen kan worden tegengewerkt.

Veel succes!/ mvg, Vincent Lo

Reactie van de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) op voorstel 'Lobby in daglicht' van Lea Bouwmeester en Astrid Oosenbrug (dd. 06-05-2015)

Algemeen

SOMO is verheugd met de PvdA voorstellen om lobby richting overheid en politiek te reguleren en de transparantie te vergroten. De voorstellen dekken veel aspecten van lobby en beleidsbeïnvloeding zowel richting de ministeries en toezichthouders, als richting het Parlement. SOMO hoopt van harte dat de inspanningen van de PvdA leiden tot effectieve maatregelen om transparantie van lobby te vergroten. Dat is hard nodig, omdat Nederland momenteel wat betreft regulering en transparantie achter loopt op een aantal buurlanden en de Europese Unie. Echter, de voorstellen kunnen op sommige punten specifieker en concreter worden uitgewerkt. Hieronder doen we per deelvoorstel een aantal suggesties hiervoor.

1. Lobbyparagraaf

Het is van belang dat elk beleids- of wetgevingsproces wordt vergezeld van een lobbyparagraaf die laat zien wie er input geven, vanuit welke organisatie en welke standpunten worden ingebracht.

- Wat volgens SOMO belangrijk is, is dat deze lobbyparagraaf al tijdens het beleidsproces publiek wordt gemaakt en wordt bijgehouden in plaats van dat deze aan het einde van het beleids- of wetgevingsproces pas openbaar wordt gemaakt. Nu blijkt nog niet duidelijk uit het voorstel of er voor dit model, een 'levende' lobbyparagraaf, wordt gekozen. Het proces rondom nieuw of te wijzigen wetgeving kan lang duren. Het is van belang voor alle stakeholders om ook tijdens het proces op de hoogte te zijn van de input die de overheid krijgt en/of zelf zoekt.
- Het verplicht openbaar maken van alle input via internetconsultaties is een goede stap naar meer transparantie.
- Het is een goede stap om te vragen om digitale inbreng. Lobbyisten hebben hun standpunten doorgaans ook op papier staan, wat betekent dat dit niet veel extra werk is . Het is onduidelijk of de inbreng maximaal een A4 mag zijn en of het om een vooropgezet digitaal format gaat. Het zou goed zijn als de kern van de inbreng (belangrijkste standpunten en argumentatie) wordt aangeleverd, maar dat ook achtergrondstukken waarin nadere uitleg, onderzoeken en andere zaken ter ondersteuning van deze inbreng publiek worden gemaakt.

2. Openbare agenda's

Praktijken in de VS, zoals bij de SEC en de CFTC, laten inderdaad zien dat het heel goed mogelijk is voor toezichthouders om inzicht te geven in de meetings die zij hebben met bedrijven en financiële instellingen. SOMO ondersteunt dit initiatief dat ook van harte.

- Het is van belang te specificeren wat het 'openbaar maken van agenda' inhoudt. Volgens SOMO betekent dit op zijn minst dat van alle afspraken openbaar wordt gemaakt 1) met welke personen er wordt gesproken, 2) de organisatie die zij op dat moment vertegenwoordigen, 3) het onderwerp van de bijeenkomst. Dit is het minimum aantal gegevens dat openbaar zou moeten zijn. Er zou daarnaast ook nog voor gekozen kunnen worden om de belangrijkste conclusies of zelfs verslagen van de bijeenkomsten openbaar te maken.
- Het is goed om specifiek te zijn over wiens agenda's publiek moeten zijn. Als het voorstel zich beperkt tot de top (welke lagen horen daar precies bij?) is het mogelijk dat er veel belangrijk overleg en gelobby alsnog ongemerkt in het duister blijft.

3. Transparantieregister

Een goed lobbyregister mist nu in Nederland. Een verplicht en informatief lobbyregister moet worden ingevoerd. SOMO heeft een aantal aanbevelingen:

- Er moet gespecificeerd worden welke informatie moet worden opgenomen in het register. Op zijn minst moet voor elke persoon die lobbyt worden geregistreerd: 1) naam, 2) organisatie, 3) onderwerpen waar de persoon op lobbyt, 3) en – wanneer van toepassing –namens welke andere organisatie(s) de persoon lobbyt.
- Het register moet verplicht zijn.
- Het openbaar maken van het bezoekersregistratiesysteem moet uitzonderingen kennen om enkele personen (als klokkenluiders) bescherming te kunnen bieden als dat nodig is.

4. Belangenverstrengeling
Het tegengaan van belangenverstrengeling ontbreekt in de voorstellen. Twee belangrijke voorstellen op dit terrein zijn:

- Het opstellen van een verplichte gedragscode voor politici, ambtenaren en bestuurders die bijbanen verbiedt die de schijn van belangenverstrengeling wekken.
- Het tegengaan van de zogenoemde *revolving doors*/draaideur gevallen, door beperkingen te stellen voor ministers, ambtenaren en toezichthouders die na hun publieke functie doorstromen naar (lobbyisten)functies binnen hetzelfde werkgebied. In dit soort gevallen kan immers de door hun opgedane kennis en contacten in de publieke sector leiden tot onevenredige invloed op het beleid dat zij voorheen zelf ontwikkelden, uitvoerden of controleerden.

Informatie over auteur en organisatie
Deze reactie is opgesteld door Indra Römgens (te bereiken via i.romgens@somo.nl), onderzoeker bij de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO). SOMO is een onafhankelijke not-for-profit onderzoeks- en netwerkorganisatie en richt zich op duurzame ontwikkeling; zowel sociaal, ecologisch als economisch. Sinds 1973 onderzoekt SOMO multinationale ondernemingen en de gevolgen van hun activiteiten voor mens en milieu wereldwijd. In 2013 publiceerde SOMO het onderzoeksrapport *Taking Lobbying Public* over lobbyactiviteiten en transparantie in de financiële sector.

Reactie Vereniging Industrieel Oppervlaktebehandelend Nederland 26-05-15

5 X BEZIG – Open brief aan mevrouw Lea Bouwmeester (PvdA)

De Tweede Kamer zal binnenkort een wetsvoorstel behandelen van mevrouw Lea Bouwmeester van de PvdA om de lobbyactiviteiten transparanter te maken. Dit om beter zicht te krijgen in de belangen van de stakeholders (lees bedrijfsleven). Naar de mening van Vereniging ION is dat te beperkt, en is transparantie nodig over het gehele traject van het tot stand komen van een wet. Dus van alle politieke overwegingen, de betrokken politici, de input van de wetenschap en de gebruikte informatie van het bedrijfsleven. Alleen dan krijgen we wetten die gedragen worden en uitvoerbaar zijn.

Op 6 mei 2015 was mevrouw Bouwmeester op Radio 1 om te vertellen dat zij de lobbyactiviteiten transparanter wil maken door een lobbyparagraaf aan een wetsvoorstel toe te voegen. Al in juni 2012 heeft zij hiertoe het initiatief genomen. Een deel van de tekst van een nieuwsbericht uit 2012 is in het kader hieronder afgedrukt.
Als vertegenwoordiger van de industrieel oppervlaktebehandelende industrie zou ik graag het wetsvoorstel aan willen vullen. Immers het is voor de gemiddelde burger volstrekt onduidelijk waarom bepaalde wetten nodig zijn, wie er voordeel van hebben, wie ze opstellen en wie welke compromissen waarom wil. Transparantie van het hele ontstaansproces van een wet is daarom nodig.

Het bedrijfsleven is nu met elke (uitvoerings)wet 5 X BEZIG:.

1. Voordat een directive in Brussel wordt opgesteld heeft de industrie (meestal via een branchevereniging) al werk te doen, omdat de opstellers van een tekst vaak geen vakbroeders zijn. Daarom worden zaken academisch en generiek aangevlogen. Noodzakelijke informatie wordt daar waar mogelijk door de branchevertegenwoordigers gevraagd en ongevraagd gegeven.

2. Op het moment dat een directive tot uitvoering komt moet deze omgezet worden naar nationale wetgeving. Veelal worden ook bestaande wetten ingekapseld of worden er in de tekstvoorstellen “oude” koppen op de EU-directive gezet. Ook hier is dus werk aan de winkel om de ministeries te voorzien van informatie. Immers, behalve het feit dat wetgeving zinvol moet zijn om een doel te bereiken, dient ook het belang van het bedrijfsleven gediend te worden met een gelijk “level playing field” bijvoorbeeld.

3. Op het moment dat een tekst klaar is, gaat het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer. Helaas is het aantal beta’s in de Tweede Kamer niet zo hoog. Het aantal Kamerleden met een (maak)industriële achtergrond is nog kleiner (zie kader). Ook hier is het dus gewenst om informatie gevraagd en ongevraagd te verstrekken.

4. Na een (over het algemeen) stevig debat gaan de wetsvoorstellen terug naar de ministeries om de wetstekst definitief te maken. Uiteraard zijn ook hier vakspecialisten nodig om zaken hanteerbaar, traceerbaar en inspecteerbaar te maken. Hier gaan theorie en praktijk voor het eerst echt samen.

5. Als de definitieve wetstekst er is, dan moeten de bedrijven deze gaan implementeren en uitvoeren. Ook hiervoor is het gewenst dat een brancheorganisatie weet waarom zaken zijn, zoals ze zijn vastgelegd. Dit om het draagvlak te vergroten (als je weet waarom iets is afgesproken is er meestal meer begrip voor en is de uitvoering vanzelfsprekend), eventueel handige hulpmiddelen te ontwikkelen (het geeft de ondernemer meer lucht als hij niet alle instrumenten zelf moet gaan ontwikkelen) of om branche breed op te trekken om (onnodige) kosten te verminderen.

Uiteraard is een goede wet een resultaat van een democratisch samenspel van vele krachten. En dat we als industrie actief deel willen nemen aan de discussies is geen geheim, en wat Vereniging ION betreft volledig transparant. Echter vanuit de oppervlaktebehandelende industrie kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat veel wetten vanuit een te eenzijdig inzicht worden geïnitieerd. Volgens ons

moeten welvaart en welzijn in balans zijn voor een gezond bedrijfsleven. Veel wetgeving vindt nu zijn oorsprong in welzijn (bijvoorbeeld milieu, leefomgeving en arbeidsomstandigheden). Echter de samenhang met welvaart (economische effectrapportage – EER) moet ook voldoende meegenomen worden. Als er om die inzichten niet gevraagd wordt, dan zal het bedrijfsleven deze proberen te brengen. Doordat er geen vaste structuur bestaat zal dit veelal ad-hoc zijn en dus lobby heten. Daarmee doet de wetgevende macht zichzelf dus te kort.

Transparantie is dus vanuit meerdere gezichtspunten gewenst.
Vereniging ION start graag een lobby om deze aanpassing mee in het wetsvoorstel te krijgen. En met deze aanpassing steunen wij graag dit (toekomstige) wetsvoorstel. Hierin zijn we heel transparant.

Egbert Stremmelaar

Vereniging ION

Kader 1

Juni 2012: De PvdA wil dat de contacten tussen minister en lobbyisten openbaar worden. Het moet duidelijk zijn welke invloed een lobbyist heeft gehad op totstandkoming van beleid of een wet. Zo wordt duidelijk of bijvoorbeeld bij het onderwerp tabak, economische belangen of juist gezondheid voorop staat. Een product aanprijzen – lobbyen – mag, maar dan wel openbaar. Ik zal hier nog deze zomer een wetsvoorstel toe indienen.
Dit kan eenvoudig worden geregeld door een lobbyparagraaf op te nemen bij tot stand komen van een wet. Hierdoor bevat ieder nieuw wetsvoorstel voortaan een paragraaf over de invloed van lobbyisten. In die paragraaf moet staan met wie een bewindspersoon heeft gepraat, wat er is besproken en welk lobbybelang er is ingebracht. Dit kan op hoofdlijnen prima worden vastgelegd.

Uit een rapport van de Algemene Rekenkamer bleek onlangs dat de tabakslobby zoveel invloed heeft, dat de Kamer buiten spel staat. Zo heeft de Kamer dus geen inzicht in totstandkoming van beleid, wet en regelgeving. Omringende landen en Europa hebben al een lobbyregister en zijn al veel verder dan wij. Daar kunnen we een voorbeeld aan nemen. De beroepsvereniging public affairs en lobby (BVPA) is het met de PvdA eens.
Een product aanprijzen mag, lobbyen ook, maar dit wil de PvdA transparant maken. Als je niets hebt te verbergen, dan kan je alleen maar voor zijn. Deze zomer ga ik samen met collega Pierre Heijnen het voorstel schrijven, zodat een nieuw kabinet er meteen mee aan de slag kan.

Kader 2

Tweede Kamer overwegend gevuld met alfa's

Door Steeph (oktober 2009)

"Er zit ook niemand meer in de politiek die weet hoe de dingen echt in elkaar zitten of hoe je ze moet bouwen." Aldus mompelde een collega tijdens een discussie. De context is me ontschoten, de opmerking is me bijgebleven, te meer omdat ik net het opleidingsniveau had uitgezocht. Waren er nog wel Kamerleden die weten hoe je daadwerkelijk iets moet bouwen? Het duurde een paar weken voor ik weer de tijd had om het een beetje uit te zoeken. Gelukkig bleek het mee te vallen op dat punt. Er waren ten minste vijf mensen die iets als werktuigbouwkunde hadden gestudeerd.
Wat wel opviel, terwijl ik toch aan het turven was, was het overwicht van de alfa's. Driekwart van de Kamer is gevuld met mensen die politicologie (13), geschiedenis (8), rechten (23) en meer van dat soort studies gevolgd hebben. Dat is natuurlijk geen bewijs dat ze ook werkelijk alfa zijn. Maar bij gebrek aan beter was dat het criterium.
Daarom is er ook 11% waar het niet van te bepalen is. In die groep zitten ook een paar economen

Marloes Brockhaus (10-6-2015), Suggesties n.a.v. voorstel 'Lobby in daglicht'

Aangezien ik mijn masterscriptie volledig heb gewijd aan de invloed van transparantie op het werk van lobbyisten en de professionalisering van het lobbyvak, zou ik aan de hand van dit eerste lobbyvoorstel een aantal opmerkingen willen plaatsen en mogelijke suggesties willen doen. Ik zal dat puntsgewijs toelichten. De stukken die in mijn ogen goed en duidelijk zijn laat ik verder onbesproken.

1. Lobbyparagraaf: zicht op invloed

B. Internetconsultatie geheel openbaar ook verplichtend voor ministeries?

Dit is een klein aandachtspunt, maar zonde om niet even te verduidelijken in jullie voorstel. Het valt me bij dit onderdeel op dat niet wordt besproken of internetconsultatie bij een nieuwe wet (of groot beleidsvoorstel) ook een verplichte activiteit wordt voor ministeries. Tot nu toe is dat namelijk niet het geval, waardoor er nog maar weinig internetconsultaties worden gehouden door ministeries. Dan kun je voorstellen om alle internetconsultaties openbaar te laten geschieden, maar als er nauwelijks internetconsultaties plaats vinden heeft deze maatregel alsnog weinig effect. En dat zou toch zonde zijn. Door internetconsultatie niet alleen openbaar, maar ook verplichtend te maken voor ministeries voorkom je dit probleem mijns inziens.

C. Daglicht bij elk ingebracht belang

Bij dit onderdeel vraag ik me af of het verplicht maken van het digitaal indienen van een belang de manier is om lobbyisten, die 'slimmere' wegen naar politiek, ambtenaren en toezichthouders kennen, tegen te werken. De 'slimmere' weg om de politiek te belobbyen is bijvoorbeeld om als vereniging de minister voor een event uit te nodigen, waar tijdens het event de voorzitter van de vereniging kort bij de minister een bepaald issue aanstipt. Zonder echt een concreet belang in te dienen, is een bepaald onderwerp wel onder de aandacht van de minister gekomen. Dit soort lobby acties vinden veel plaats maar zijn haast onmogelijk digitaal vast te leggen, omdat dit soort slimme lobby's nauwelijks te onderscheiden zijn van 'gewoon' een goed of aangenaam gesprek. De minister moet dan terplekke heel alert zijn op alles wat er met hem of haar wordt besproken en dit gelijk op papier vast leggen. Of hij/zij moet ter plekke vragen of degene dit digitaal kan toesturen.

En naast dat de slimme lobby tactieken moeilijk te herkennen zijn, laat staan digitaal vast te leggen, zal een digitale verplichting dit soort slimme en niet openbare tactieken verder bevorderen (wordt ook beaamd in de interviews die ik heb gehouden met lobbyisten). Een belangenbehartiger kan namelijk beter zijn werk uitoefenen wanneer zijn belangen niet door iedereen, zoals concurrerende partijen, gekend zijn. Hij of zij zal dus op zoek gaan naar nieuwe en verfijnde manieren om te lobbyen zonder dat dit openbaar wordt. Dit geldt zeker niet voor alle belangenbehartigers, maar wel voor een deel ervan. Ik zou dit stimulerende effect niet onderschatten. Het zou kunnen worden voorkomen als de inbreng van belangen pas nadat de wet is vervaardigd openbaar wordt gemaakt. Wanneer onderhandelingen en gesprekken over de nieuwe wet nog gehouden worden, zal geen enkele lobbyist het prettig vinden dat zijn belangen al openbaar inzichtelijk zijn (voornamelijk uit concurrentie oogpunt, niet omdat ze foute zaken indienen). Hij zal dan ook zo veel mogelijk andere lobby tactieken toepassen (zoals bv bovengenoemde tactiek), om er maar voor te zorgen dat zijn belangen niet openbaar worden gemaakt. Het lijkt mij dus raadzaam om bij aanpassing van dit voorstel hierin de nuance te leggen, de belangen worden achteraf pas openbaar gemaakt. Dat voorkomt dat lobbyisten andere manieren gaan zoeken om ministeries te benaderen en dan kun je als volksvertegenwoordiger al helemaal niet meer controleren wat er in en uitkomt.

Mocht het juist de bedoeling zijn om de belangen al tijdens het wetsontwerp openbaar te maken, omdat er wordt getwijfeld aan de integriteit en eerlijkheid van lobbyist en/of politicus/bewindspersoon/ambtenaar, is het dan niet een beter idee om te kijken hoe er gewerkt kan worden aan het verbeteren van de integriteit door bv een strengere gedragscode, dan dat alle belangen openbaar worden gemaakt?

Dit zijn voor nu mijn enige opmerkingen en suggesties, voor de rest vind ik het voorstel goed doordacht en helder. Ik hoop dat ik, met name bij het laatste punt, duidelijk heb kunnen maken wat ik precies bedoel. Mocht dat niet zo zijn, dan kunnen jullie altijd nog even contact met me opnemen.

Notitie

SAMEN VOOR EEN TRANSPARANTE LOBBY Lea Bouwmeester en Astrid Oosenbrug, PvdA

Inbreng van de Pacifistisch-Socialistische Partij ’92 ***19 juni 2015***

Inleiding

De Pacifistisch-Socialistische Partij ’92 reageert graag op de oproep1 van de Kamerleden Bouwmeester en Oosenbrug (PvdA-fractie) om onze visie op lobbywerkzaamheden te geven.
1 http://www.pvda.nl/berichten/2015/05/Samen+voor+een+transparante+lobby

Visie op burgerparticipatie

Iedereen moet mee kunnen en mee mogen doen… maar dat moet op een eerlijke en transparante manier gebeuren. Meedoen kan via de formele wegen van burgerinspraak, het sturen van ingekomen stukken en andere informatie delen. Maar er is ook de informele weg, zoals twitter, facebook en persoonlijk contact. Voor ons is de formele en de informele weg even lief. De politiek, het bestuur en de ambtenarij moeten wel openstaan voor de geluiden van buiten.

Onze reactie op het concept-voorstel van de PvdA

De PSP’92 is blij verrast met dit concept-voorstel. In onze visie op burgerparticipatie past ook ruimte voor een eerlijke lobby. Met de PvdA staan wij voor eerlijke en transparante politiek.
Mensen en organisaties die een inbreng hebben geleverd bij de totstandkoming van een beleidskader of een wet willen graag antwoord op hun vragen, een reactie op hun opmerkingen en zien wat er met hun inbreng is gedaan. Als de overheid in een lobbyparagraaf aangeeft wat er aan opmerkingen en reacties is binnengekomen en deze ook van een reactie voorziet komt er echte communicatie tussen bestuurder en bestuurde. Burger en politiek komen dan echt met elkaar in contact. Immers, communicatie is ontvangen en zenden.

Conclusie

De PSP’92 steunt dit initiatief van de leden Bouwmeester en Oosenbrug en ziet de nadere uitwerking graag tegemoet.
Ramon Barends,
voorzitter PSP’92

Reactie natuur- en milieuorganisaties op voorstel 'Lobby in daglicht' 07-09-15

Onderstaande natuur- en milieuorganisaties hebben kennis genomen van het voorstel 'Lobby in daglicht' van Lea Bouwmeester en Astrid Oosenbrug om te komen tot een meer transparante en gelijkwaardige lobby. Wij kunnen ons vinden in dit streven en steunen daarom dit voorstel, vooral omdat het voorstel gericht is op het creëren van gelijke toegang tot beleidsmakers en de insteek niet ligt op het creëren van meer regels om transparantie te vergroten.

Graag maken we daarom van de gelegenheid gebruik om onze input en ideeën over het onderwerp aan te leveren. Een zorg die we hebben is dat dit voorstel duikgedrag niet altijd kan voorkomen door een gebrek aan sanctiemogelijkheden. Welwillenden werken mee aan transparantie, kwaadwillenden niet. De BVPA heeft wel een gedragscode, maar geen echte sanctiemogelijkheden.

Onderstaand een aantal aandachtspunten die ons inziens het voorstel nog verder kunnen versterken.

Zicht op invloed

- In het voorstel is ten onrechte geen aandacht voor de lobby tussen overheden onderling. Denk bijvoorbeeld aan de lobby van het IPO, de VNG of grote gemeenten richting de Tweede Kamer.
- In het voorstel wordt voorgesteld om openbaar te maken welke lobbyisten Kamerleden hebben bezocht. Wat ons betreft wordt dit breder getrokken. Uitzonderingen daargelaten kunnen alle bezoekers aan Kamerleden openbaar worden gemaakt (want wanneer is iemand een lobbyist of niet?).
- Om overheidstransparantie en maatschappelijke betrokkenheid in beleidsprocedures te bevorderen, zou het wenselijk zijn om notulen te maken van ministeriële overleggen met stakeholders. Deze notulen moeten ook toegankelijk zijn voor mensen die niet aanwezig waren. Zo wordt inzichtelijk wie inbreng heeft kunnen leveren en welke beslissingen, afspraken en acties er uit de overleggen zijn voortgekomen.
- Wanneer, zoals voorgesteld, een lobbyparagraaf wordt ingevoerd waarin alle lobbybrieven worden opgenomen, kan middels een softwaresysteem eenvoudig worden nagegaan welk deel van de input in het uiteindelijke wetsvoorstel belandt (vergelijkbaar met de software die universiteiten gebruiken om plagiaat op te sporen).
- Maak het onmogelijk voor bewindslieden om de eerste twee jaar na hun ambtstermijn belangenbehartiger voor bedrijven en/of organisaties te worden. Neem een voorbeeld aan het systeem dat hiervoor bestaat in de Verenigde Staten.
- Meer nog dan welke lobbyactiviteit ook, is financiering van partijen en kandidaten in potentie een belangrijk beïnvloedingsmechanisme. Nederland heeft weliswaar grenzen en voorwaarden gesteld aan partijfinanciering, maar van een verbod op financiële giften in ruil voor politieke gunsten gaat een veel sterkere werking uit. Dit biedt daarnaast betere garanties dat kapitaalkrachtige bedrijven, burgers en organisaties geen invloed kunnen kopen.

Toegankelijkheid

- Toegang tot ambtenaren: voor een gelijke toegang is de toegang tot ambtenaren cruciaal. Hun contactgegevens zijn te vinden in de Staatsalmanak, maar de kosten hiervan zijn erg hoog (€ 1900,31 voor een jaarabonnement van één gebruiker) en niet voor iedereen op de brengen. Het emailadres van een ambtenaar is dus te koop voor sommigen. Dit zou niet het geval moeten zijn. Maak de contactgegeven van ambtenaren daarom openbaar. Desnoods alleen per afdeling de gegevens van het secretariaat, dit zou al schelen.
- Maak openbaar van welke organisaties verzoeken voor afspraken door ambtenaren zijn geweigerd. Ambtenaren dienen immers het publiek belang en zouden voor iedereen gelijk toegankelijk moeten zijn.
- Zorg dat relevante informatie niet verdrinkt: Wanneer alle informatie openbaar wordt bestaat het gevaar dat voor belanghebbenden onoverzichtelijkheid ontstaat. Informatie moet op een inzichtelijke

manier ontsloten kunnen worden. - Maak Parlis toegankelijk voor externen. Dit brengt geen extra kosten met zich mee en vergt slechts een kleine aanpassing in het systeem.
- Maak de readers met de input van sprekers bij rondetafelgesprekken ook openbaar.
- Geef ook Ngo's het recht om deel te nemen aan handelsmissies.
- Toegang tot het Tweede Kamergebouw: Het bestaan van de Kamerpas die toegang tot het volledige TK-gebouw biedt is een bijzonder systeem. Op dit moment merken wij dat er geen eenduidig beleid is ten opzichte van het verstrekken van een Kamerpas. Het beleid dat één pas per organisatie wordt verstrekt, wordt op dit moment niet nageleefd. Het gaat ons hierbij niet om toegang tot Kamerleden, er is niets mis met het maken van een afspraak. Hoe nu wordt omgegaan met het verstrekken van Kamerpassen werkt ongelijke toegang in de hand.
- Wanneer iemand voor het uitoefenen van zijn/haar werk zeer regelmatig bij de vergaderingen moet zijn, moet dit mogelijk zijn zonder iedere keer uitvoerig door de beveiliging te hoeven. De invoering van een Kamerpas 'light' met toegang tot de plenaire zaal en de commissiezalen zou uitkomst bieden.

Omdat er een trend is dat de invloed van de maatschappelijke organisaties kleiner wordt is het zo enorm belangrijk dat transparantie en toegankelijkheid toenemen.

Tenslotte is het belangrijk om op te merken dat het in onze ogen goed zou zijn als dit initiatief zo breed mogelijk gedragen zou worden om de kans op slagen te vergroten. Niet alleen binnen de politiek zouden meerdere personen en partijen achter het initiatief moeten staan, maar ook daar buiten. Wanneer wij hierin een rol kunnen spelen zijn wij daar toe graag bereid.

Ondertekend door:

De Natuur en Milieufederaties
Greenpeace
Milieudefensie
Natuur & Milieu
Natuurmonumenten
Stichting De Noordzee
Waddenvereniging
Vogelbescherming Nederland
Landschappen NL

BVPA-DRCN

Aan de PvdA Tweede Kamerleden Lea Bouwmeester en Astrid Oosenbrug.
Bet.: Reactie BVPA op consultatienota "Lobby in Daglicht" van 6 mei 2015.
Van : Jaap Jelle Feenstra, voorzitter BVPA, 15 dec 2015.

Reactie BVPA op consultatienota "Lobby in Daglicht"

De BVPA steunt initiatieven die leiden tot meer transparantie en democratische verantwoording over contacten tussen overheid, politiek en belanghebbenden. De BVPA verwelkomt dan ook het consultatiedocument "Lobby in Daglicht - voorstellen voor transparantie van beïnvloeding van de overheid" van de Tweede Kamerleden Lea Bouwmeester en Astrid Oosenbrug van 6 mei 2015. De analyse en voorstellen uit de nota sluiten aan bij de BVPA-prioriteiten van transparantie en integriteit. De vereniging heeft de opstellers uitgenodigd voor een toelichting en discussie op haar Algemene Leden Vergadering van 16 juni 2015. De beide nota-opstellers hebben de BVPA uitgenodigd om een inhoudelijke reactie te geven op de nota en de drie gepresenteerde voorstellen. De onderstaande reactie van de BVPA is op haar ALV van 17 nov 2015 besproken en vastgesteld.

Algemeen

De Beroepsvereniging voor Public Affairs (BVPA) is op 20 juni 2001 opgericht en stimuleert de ontwikkeling van het vakgebied, vormt een kennisplatform voor de beroepsgroep en behartigt de belangen van Public Affairs professionals in Nederland. Onze leden (circa 600) zijn als professional werkzaam op het brede terrein van de Public Affairs bij bedrijven, brancheorganisaties, adviesbureaus, NGO's en overheden.
De BVPA verstaat onder public affairs: het strategische proces van inspelen op politieke besluitvorming en op veranderingen in de maatschappij en publieke opinie die van invloed zijn op het functioneren van de eigen organisatie.
Om strategische keuzes te kunnen maken, moet de PA-professional weten welke andere organisaties zich bemoeien met die politieke besluitvorming (stakeholdermanagement) en welke verschillen van inzicht er bestaan in de discussie over het onderwerp (issuemanagement). Lobbyen is een populaire term voor een deel van het vak van public affairs en gaat over het veldwerk dat een PA-expert doet, oftewel: het geheel van rechtmatige acties dat wordt ondernomen om de ambtelijke en politieke besluitvorming te beïnvloeden.
De BVPA streeft ernaar de professionaliteit van haar leden te verhogen door hen kennis, vaardigheden en informatie over Public Affairs gerelateerde ontwikkelingen aan te bieden. Daarnaast wil de BVPA de bekendheid van het Public Affairs vak verhogen onder een breder publiek en streeft zij ernaar de reputatie van de beroepsgroep in de samenleving te verbeteren. Tenslotte treedt de BVPA op als woordvoerder namens de Public Affairs professionals als het gaat om belangenbehartiging voor deze beroepsgroep.

De BVPA sluit zich aan bij de analyse van de opstellers: het is een goede zaak dat velen in Nederland lobbyen en zich vanuit hun belang richten tot de overheid en de politiek. Iedereen mag zijn mening geven en zijn belang naar voren brengen. Daar dienen Kabinet, Kamers en overheidsinstellingen voor open te staan. Professionele vormen van belangenbehartiging dragen bij aan de kwaliteit van de besluitvorming.

Volgens de BVPA is er in Nederland sprake van een deugdelijke praktijk op het terrein van belangenbehartiging en public affairs. Er zijn nauwelijks drempels voor belanghebbenden om hun standpunten kenbaar te maken bij overheid en politiek, departementen organiseren consultaties over belangrijke beleidsvoorstellen, wetsvoorstellen en kamerstukken zijn openbaar, veel Kamerleden zijn

goed bereikbaar en veel debatten zijn openbaar. Ook is er veel democratische en sociale controle, via de politiek en de (social) media, waar een preventieve en als het moet corrigerende werking van uit gaat.
Al deze aspecten dragen bij aan een evenwichtige belangenafweging en aan transparantie over politieke besluitvormingstrajecten. Maar, zo leert de praktijk ook, dit alles vormt nog geen garantie om incidenten te kunnen voorkomen. Incidenten, die vervolgens voor een belangrijk deel ook de beeldvorming over public affairs bepalen bij het publiek, in de media en in de politiek.

De PA-professional is in zijn beroepsuitoefening gebaat bij zoveel mogelijk transparantie en integriteit. Hij/zij staat voor acceptabele belangen en brengt die op een professionele wijze onder de aandacht van beleidsvormers en politieke besluitvormers om zodoende een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de besluitvorming. De BVPA geeft actief invulling aan de prioriteiten van transparantie en integriteit, onder meer doordat de leden de Gedragscode tekenen, door in onze Masterclasses gericht aandacht te bieden aan beroepsvorming en professionalisering en met het instellen van een Klachtencommissie, aan wie mogelijke misstanden kunnen worden voorgelegd. De klachtencommissie bestaat uit leden van de beroepsvereniging onder leiding van een onafhankelijk voorzitter: prof. dr. Wim Voermans. Bij een klacht, van een BVPA-lid of extern persoon, neemt de Klachtencommissie deze in behandeling en kan het bestuur op basis van het advies van deze Commissie een sanctie opleggen.

De nota van de PvdA-Kamerleden roept op tot meer transparantie: een open overheid met gelijke toegankelijkheid en kansen voor kleine en grote belangen, voor traditionele en nieuwe stakeholders. De BVPA ondersteunt deze oproep volledig. Ook steunen we het pleidooi voor een gelijk speelveld voor beïnvloeding, waarbij we benadrukken dat een veelvuldig gehanteerd beeld dat ‘groot’ en ‘rijk’ altijd effectiever is, genuanceerd mag worden. In het recente debat over het Groningse aardgas lijkt bijvoorbeeld de positie van de Bodembeweging momenteel bepaald niet zwakker dan die van de NAM. En een belangenorganisaties zoals Wakker Dier weet met succes veranderingen tot stand te brengen bij grote supermarkten.

De BVPA sluit zich tevens aan bij het pleidooi van de nota-opstellers voor meer openheid bij de departementale voorbereiding van beleidstrajecten. Wij voegen daar consequent aan toe: ook openheid van de agenda’s van Kabinetsleden en Kamerleden over (lobby)afspraken is een goede zaak. Het bevordert het vertrouwen van de burger in de overheid, maakt het politieke proces inzichtelijk en verduidelijkt de rol van de belangenbehartiging vanuit diverse invalshoeken daarbij. Het vergroot ook de mogelijkheid tot democratische controle: hebben beleidsmakers alle belangen gehoord en op de juist wijze afgewogen? Transparantie is niet alleen een kwestie die belangenpartijen en departementen raakt, ook de politiek kan aan transparantie bijdragen, door het bieden van openheid in haar agenda’s over lobby-contacten, maar bijvoorbeeld ook door open aan te geven met welke organisaties en personen gesproken is bij het opstellen van verkiezingsprogramma’s.

Vanuit de BVPA opperen we daarbij wel de vraag in hoeverre transparantie met louter regelgeving is af te dwingen. In vergelijking met het buitenland is er in Nederland relatief weinig wettelijk geregeld met betrekking tot belangenbehartiging en public affairs. Dit dient echter niet direct als een alarmerend signaal te worden opgevat: wettelijke regelingen in andere landen mogen kloek en indrukwekkend lijken, maar zijn in de praktijk niet altijd effectief. De BVPA bepleit een benchmark uit te voeren naar bestaande regelingen in het buitenland om de best practices te kennen die bijdragen aan praktische en effectieve maatregelen en die de transparantie van de besluitvorming vergroten.

De BVPA is voorstander van het opnemen van een lobby-paragraaf in wetsvoorstellen, het op internet openbaar maken van de op consultaties van de overheid ontvangen reacties met de namen van de inzenders en het openbaar maken van agenda’s van politieke bestuurders en beleidsmakers over lobby-contacten, zoals in de PvdA-nota wordt voorgesteld.
Daarbij bepleiten we een consequente uitvoering, waarbij deze maatregel niet alleen voor Kabinet en ministeries, maar dan ook voor Kamerleden zelf gaat gelden. Ook steunen we het voorstel voor het opzetten van een betekenisvol lobbyregister.

De BVPA verbindt aan al deze voorstellen een voorwaardelijke kwaliteitseis: stel de doelen van open overheid en transparante beïnvloeding centraal en vermijd sympathieke administratieve symboliek.

De BVPA mist in de consultatienota begrenzende definities en een scherpe probleemanalyse. Juist bij een volgende stap van consultatienota naar initiatiefvoorstel is een concrete beschrijving van belang. Bijvoorbeeld: wie is een lobbyist en wanneer is sprake van een lobby-moment? Een afgebakende definitie maakt het mogelijk om een betekenisvol register op te bouwen. Zonder dat zou ieder contact tussen departementen, overheidsdiensten en politiek met maatschappelijke organisaties en burgers in een register moeten worden genoteerd. Zo'n register loopt dan al snel vol loopt met namen van burgemeesters, wethouders, directeuren en vertegenwoordigers van actiegroepen. Het krijgt daarmee een omvang die het onoverzichtelijk, onwerkbaar en zodoende juist contraproductief en non-transparant maakt.
Het consultatiedocument mist ook een concrete beschrijving van de bestaande lobbypraktijk: bij welke overheidsdiensten en bij welke onderdelen van het besluitvormingsproces is sprake van onvoldoende transparantie? Een heldere beschrijving van de huidige praktijk is nodig als vertrekpunt voor het benoemen van verbeteringen. Immers, veel van de werkzaamheden van de Tweede Kamer zijn al openbaar, zoals stukken, agenda's, procedurevergaderingen en rondetafelgesprekken. Dat roept de vraag op: wat is concreet en precies het probleem dat nu met voorrang moet worden aangepakt en verhelderd?
Dit gemis in de nota geldt (deels) ook voor departementen en de ambtelijke voorbereiding van beleidstrajecten. Wie wil weten welke beleidsvoorstellen er departementaal in voorbereiding zijn en waarover – zo mag je veronderstellen - overleg met maatschappelijke partijen loopt en dus beïnvloeding relevant is, kan in de Rijksbegrotingen een lijst van komende wetsvoorstellen aantreffen. Ook https://wetgevingskalender.overheid.nl/ geeft een compleet inzicht in de lopende beleidstrajecten. Het kennen en hanteren van deze bronnen voorkomt verrassingen en geeft vroegtijdig een beeld van komende beleidsvoorstellen en dito politieke debatten. Relevant voor de in de nota nagestreefde openheid is bijvoorbeeld de bestaande praktijk bij het ministerie van IenM met het Overleg Infrastructuur en Milieu (OIM): rond alle belangrijke onderwerpen vindt consultatie plaats met grote en kleine stakeholders en over de hoofdlijnen van de ingebrachte adviezen wordt een openbaar verslag uitgebracht. Deze OIM-praktijk kan een voorbeeldige vorm van transparantie bieden voor de departementen en diensten over komende beleidsonderwerpen en over het gevoerde overleg met stakeholders.

Na deze algemene reactie wordt onderstaand de BVPA-reactie op de drie voorstellen uit de consultatienota weergegeven.

Lobbyparagraaf

Voorstel:
In de nota wordt voorgesteld bij grote beleidsvoorstellen en wetsvoorstellen een zogeheten lobby-paragraaf op te nemen. In dit hoofdstuk wordt de 'legislative footprint' openbaar gemaakt: welke belangen zijn door wie ingebracht en wat is daarmee gedaan, als actieve invulling en toepassing van het integraal afwegingskader (IAK).
Eveneens wordt in de nota voorgesteld bij internetconsultatie de naam van de indiener bekend te maken.
Ook wordt voorgesteld om lobby-inbrengen digitaal aan departementen aan te leveren en op een openbare site te plaatsen.

Reactie:
De BVPA steunt het voorstel om een lobbyparagraaf in beleidsvoorstellen en wetsvoorstellen op te nemen. Een actueel voorbeeld vormen de contacten van de banken met het ministerie van Financiën over de fiscale aftrek van de zogenoemde coco-obligaties. De politiek zoekt nu achteraf duidelijkheid, die ook vóoraf geboden had kunnen worden als in het betreffende wetsvoorstel van het ministerie van Financiën een lobby-paragraaf was opgenomen.

In deze lobby-paragraaf had Financiën keurig kunnen aangeven met welke instellingen contact is geweest, welke adviezen en voorstellen zijn ingebracht, wat is overgenomen en wat is afgewezen en wat daarbij de gehanteerde overwegingen en argumenten zijn geweest. En de Tweede Kamer had op basis van zo'n lobby-paragraaf bij de wetsbehandeling haar vragen kunnen stellen. In dat licht juicht de BVPA toe dat de minister van Financiën heeft aangekondigd voor de toekomst dergelijke consultaties in een lobby-paragraaf openbaar te willen maken.
Voor de BVPA is het opnemen van een lobby-paragraaf relevant, omdat er in de media en in de politiek nu toch weer een sfeer van verdachtmaking wordt opgeroepen over gangbare lobby-contacten. Het opnemen van een lobby-paragraaf in wetsvoorstellen biedt transparantie over lobby-contacten en geeft inzicht in de nadien gemaakte politieke afweging en kan als zodanig bijdragen aan het voorkomen van imago-schade voor onze beroepsgroep en voor de politiek als geheel.

Eveneens volgen we het praktische voorstel om het toevoegen van een lobby-paragraaf toe te spitsen tot de grote(re) beleidsonderwerpen.

We steunen ook het in een openbaar register transparant vermelden van de inbreng van partijen bij internet-consultaties. De bestaande mogelijkheid om een consultatiereactie via www.internetconsultatie.nl anoniem in te zenden, draagt wat de BVPA betreft niet bij aan de gewenste transparantie en kan wat ons betreft direct worden beëindigd.

Advies:
- werk nader uit: wat is een groot onderwerp? Daarover kan van onderwerp tot onderwerp en van belang tot belang nogal uiteenlopend geoordeeld worden.
- verbreed het op internet openbaar maken van consultatie-inbrengen inclusief de naam van de indiener tot het openbaar maken van inbrengen aan Vaste Kamercommissies en voor Rondetafelbijeenkomsten.

Openbare agenda's

Voorstel:
In de nota wordt voorgesteld de agenda's over contacten tussen lobbyisten en de top van ministeries, toezichthouders en uitvoeringsorganisaties open te stellen.

Reactie:
De BVPA steunt het openstellen van agenda's van de genoemde ambtelijke toppen en diensten over contacten met lobbyisten.
De BVPA bepleit het openbaar toegankelijk maken van agenda's niet te beperken tot de departementale toppen en ambtelijke diensten, maar – heel consistent – dit voorstel uit te breiden tot het bieden van dezelfde openheid over de lobby-contacten met Kabinetsleden en met leden van de Eerste- en de Tweede Kamer. Dat biedt duidelijkheid over welke contacten Kamerleden met lobbyisten hebben gehad, maar ook met welke belangenorganisaties er blijkbaar geen contact is geweest.

Advies:
- werk nader uit: welke contacten moeten concreet openbaar worden gemaakt, betreft dit alle vormen van belangenbehartiging of uitsluitend de contacten met professionele public affairs-medewerkers?

Lobbyregister

Voorstel:

In de nota wordt voorgesteld een lobbyregister op te stellen. In dit register wordt vermeld: iedereen die een lobbypas van de Kamer bezit, die als oud-Kamerlid of als oud-bewindspersoon als lobbyist werkzaam is en de lobbyisten die de Kamer nu zonder een bezoekerspas bezoeken.

Reactie:
De BVPA steunt het voorstel tot het opstellen van een lobbyregister. Het huidige register (het zogenaamde pasjessysteem) voldoet niet, het is willekeurig en onvolledig. De BVPA beschouwt een lobbyregister als nadrukkelijk meer dan een pasjessysteem.
In het in de nota voorgestelde systeem wordt iedereen geregistreerd die voor belangenbehartiging en voor lobby-werkzaamheden de Tweede Kamer bezoekt. Deze contacten vormen slechts een deel van de belangenbehartiging. Bovendien is het motief om in het huidige lobby-register terecht te komen uitsluitend het verkrijgen van een toegangspas voor een vrije toegang tot de Tweede Kamer. Indien nu een public affairs-professional er niet voor kiest om een toegangspas aan te vragen, staat hij of zij ook niet in het register. Bovendien blijkt uit de praktijk dat het verkrijgen van een toegangspas tamelijk willekeurig plaatsvindt en dat dit niet representatief is voor het bestand van professionele lobbyisten in Den Haag.
Deze wijze van registratie brengt de feitelijke belangenbehartiging en de professionele lobbyist niet volledig in beeld.

De BVPA bepleit dat het door de Tweede Kamer op te stellen lobby-register onafhankelijk wordt beheerd, ook met toezicht en klachtenbeheer.
De huidige BVPA-Ledenlijst omvat circa 600 namen van PA-professionals, zijn/haar contactgegevens en van het bedrijf/instelling, veelal met foto. Deze lijst laat zich eenvoudig uitbouwen, inclusief een koppeling aan het ondertekenen van de Gedragscode. Zo biedt de BVPA-Ledenlijst duidelijkheid over de voorwaarden van toelating, over de actuele ledenlijst van PA-professionals en over wie het bestand heeft (moeten) verlaten.
Wij nodigen de opstellers en de Tweede Kamer uit om aan te geven wat men verder in de BVPA-Ledenlijst geregeld wil zien ten gunste van de door ons allen nagestreefde transparantie.

Advies:
- De BVPA nodigt de opstellers uit een nadere omschrijving uit te werken van de te registreren lobby-contacten en het onafhankelijk beheet van het lobby-register,
- De BVPA biedt aan de bestaande BVPA-ledenlijst uit te bouwen tot een openbaar toegankelijke, actuele en betrouwbare lijst van de bij haar vereniging aangesloten public affairs-professionals.

Afsluitend

De BVPA waardeert de inzet en betrokkenheid van de opstellers van de consultatienota. De BVPA wil graag meewerken aan het transparant maken van de lobby-werkzaamheden van haar leden: onze leden zijn gebaat bij een juist en evenwichtig beeld van en over onze professie. Daarom geven wij binnen onze verenigingsactiviteiten prioriteit aan transparantie en integriteit, ten gunste van het versterken van het imago en de kwaliteit van de professie.

Wij zijn graag bereid om onze reactie en adviezen nader toe te lichten, de genoemde voorstellen nader uit te werken en bij te dragen aan het verder transparant maken van onze op de kwaliteit van de besluitvorming gerichte werkzaamheden.

Jaap Jelle Feenstra, voorzitter BVPA. 15 dec 2015